

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA
O MIKROKREDITNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
30. 6. 2017.**

Sarajevo, kolovoz 2017.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor mikro kreditnih organizacija, sačinila je Informaciju o mikro kreditnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine sa stanjem na dan 30.06.2017. godine na osnovu analize mjesečnih i kvartalnih izvještaja o poslovanju, informacija i podataka koje mikro kreditne organizacije dostavljaju Agenciji (*off-site* nadzor) i podataka kojima raspolaže konstatiranim u kontrolama na licu mjesta (*on-site* nadzor). Informacija je sačinjena na osnovu podataka iz izvještaja koje su MKO dostavile Agenciji na dan 30.06.2017. godine.

SADRŽAJ

I. UVOD	3
II. POSLOVNE PERFORMANSE MKO SUSTAVA U FEDERACIJI BiH	5
1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SUSTAVA	5
1.1. Status, broj i poslovna mreža	5
1.2. Struktura vlasništva	5
1.3. Kadrovi	5
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	6
2.1. Bilanca stanja	6
2.1.1. Obveze	8
2.1.2. Kapital	10
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	11
2.2. Profitabilnost	17
2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	19
2.4. Likvidnost	21
2.5. Devizni rizik	21
2.6. Transakcije s povezanim osobama	21
2.7. Izvješća neovisnog vanjskog revizora	23
III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	24
IV. PRILOZI	26

I. UVOD

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registriranje, djelatnost, oblik organiziranja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija (MKO), odnosno mikrokreditnih fondacija (MKF) i mikrokreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Regulatorne i nadzorne nadležnosti Agencije nad ovim sustavom propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija. Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja neposrednim nadzorom (*on-site*) i posrednim nadzorom, odnosno, analizom izvješća koja MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije koji su navedeni u Prilogu 1. ove Informacije. Izvještajnu osnovu čine kvartalni izvještaji o bilanci stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja, zaposlenim, troškovima plaća i ostalim primanjima zaposlenih u MKO, otpisima, likvidnosti i drugi izvještaji o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečno izvješće o kamatnim stopama.

U Federaciji BiH sa 30. 6. 2017., dozvolu za rad Agencije ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), koje poslovanje obavljaju putem 285 organizacijskih dijelova. U mikrokreditnom sustavu sa 30. 6. 2017. bilo je zaposleno 1.390 radnika, što je za 139 radnika ili 11% više u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. Međutim, naglašavamo da ovaj podatak ne predstavlja realan rast zaposlenih, već je rezultat činjenice da su u prvih šest mjeseci 2017. godine, 104 radnika koji su zaposlenici jedne MKF, angažirani na pola radnog vremena i kao zaposlenici jednog MKD, te su isti evidentirani u izvješćima o kvalifikacionoj strukturi zaposlenih i MKF i MKD. Kada se isključi prethodno navedena činjenica, kao i činjenica da je na dan 31. 12. 2016. broj ovih zaposlenika iznosio 42, realan broj zaposlenih na dan 30. 6. 2017. iznosio je 1.244 radnika, što je za 35 radnika ili 3% više u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016.

Bilančna suma MKO sa 30. 6. 2017. iznosi 463 milijuna KM, od čega se na MKF odnosi 407,6 milijuna KM ili 88%, a na MKD 55,4 milijuna KM ili 12%. Bilančna suma na kraju drugog kvartala 2017. godine bila je veća za 22,9 milijuna KM ili 5% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016.

Ukupni bruto krediti MKO, kao najznačajnija stavka aktive, sa 30. 6. 2017., iznosili su 396,1 milijun KM i čine 86% ukupne aktive MKO, te su veći za 5% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su neto krediti iznosili 392,8 milijuna KM i veći su za 5% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. Mikrokreditiranje je najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (34%), stambenih potreba (21%) i ostalog (20%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na ukupne kredite u mikrokreditnom sustavu, u drugom kvartalu 2017. godine, iznosile su 24,94%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2016. godine smanjene za 0,70 postotnih bodova. U cilju smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite, a u kontekstu zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, te ispunjenja misije mikrokreditiranja, Agencija u kontrolama posebno cijeni i kontrolira sve vrste troškova poslovanja MKO koji imaju značajnog utjecaja na formiranje kamatnih stopa, te ocjenjuje njihovu neophodnost, shodno čemu izdaje adekvatne naloge. Fokus kontrola Agencije, i u narednom razdoblju, uz stalni nadzor kvalitete aktive će biti i na kontroli troškova MKO, njihovoj opravdanosti i svrsishodnosti, s ciljem smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite koje plasiraju MKO iz Federacije BiH.

U usporedbi s krajem prethodne godine, sa 30. 6. 2017., mikrokreditni portfelj bilježi rast od 5% (18,2 milijuna KM), te iskazuje blago poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja. Blago poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfelja iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 0,89%, koliko je iznosila na 31. 12. 2016., na 0,83%. Portfelj u riziku preko 30 dana iznosi 0,88% te je smanjen za 0,12 postotnih bodova u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupan rezultat sustava po pitanju rizičnosti portfelja nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%). Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi blago pogoršanje, te je sa 2,23% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 2,43%. Na razini sustava, postotak otpisa sa 30. 6. 2017. iznosio je

1,04% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 0,07 postotnih bodova, te se nalazi u okviru propisanog standarda.

Osnovni izvor sredstava MKO su obveze po uzetim kreditima koje su na dan 30. 6. 2017. iznosile 222,7 milijuna KM ili 48% ukupne pasive, te su veće za 14,8 milijuna KM ili 7% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. Ukupni kapital MKO na dan 30. 6. 2017. iznosio je 217,4 milijuna KM ili 47% ukupne pasive MKO koji je veći za 9,7 milijuna KM ili 5% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 213,6 milijuna KM ili 98,2%, a kapital jednog MKD 3,8 milijuna KM ili 1,8%. Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 162,1 milijun KM koji čini 76% ukupnog kapitala MKF, zatim donirani kapital koji je iznosio 45,9 milijuna KM ili 21% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital i ostale rezerve MKF iznosile su 5,6 milijuna KM, odnosno 3% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital jednog MKD iznosi 600 tisuća KM, a neraspoređena i dobit tekuće godine 1.308 tisuća KM.

U razdoblju 1.1. - 30.6.2017., od ukupno 11 MKF, 8 MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9.510 tisuća KM, dok su 3 MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 54 tisuće KM. U razdoblju 1.1. - 30.6.2017., jedno MKD ostvarilo je neto dobit u iznosu od 291 tisuću KM (1.1. - 30.6.2016.: 447 tisuća KM neto dobiti).

Na razini mikrokreditnog sustava u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 9.747 tisuća KM, što je za 2.262 tisuće KM ili 30% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Što se tiče operativne održivosti, od 12 MKO, šest MKF i jedno MKD mogu iz ostvarenih prihoda od redovnih aktivnosti pokriti sve rashode.

Uvidom u dostavljena izvješća vanjskog revizora za 2016. godinu, utvrđeno je da su od 12 MKO, 10 MKF i 1 MKD imali neokvalificirana izvješća, od čega su kod 3 MKF u izvješćima istaknute činjenice koje su se uglavnom odnosile na nepoštivanje uvjeta poslovanja propisanih odlukama Agencije i nepridržavanja uvjeta zaduženja. Kod jedne MKF vanjski revizor je izdao mišljenje sa rezervom, jer na dan 31. 12. 2016. nije imala minimalan iznos temeljnog kapitala od 50.000 KM koji je potreban za poslovanje MKF, u skladu sa Zakonom o mikrokreditnim organizacijama. Kod 2 MKF vanjski revizori su naveli da postoji značajna neizvjesnost i sumnja u sposobnost MKF da nastave svoje poslovanje na načelu vremenske neograničenosti poslovanja.

U prilogu 3. ove Informacije, navedeni su detaljniji podaci o revizorskim izvješćima po pojedinačnim MKO za godinu koja je završila 31. 12. 2016.

II. POSLOVNE PERFORMANSE MKO SUSTAVA U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SUSTAVA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

U Federaciji BiH sa 30. 6. 2017., dozvolu za rad Agencije ima 12 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 39 organizacijskih dijelova dva MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju u skladu sa ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni slijednik imovine, prava i obveza MKO osnovanih u skladu sa ZoMKO iz 2000. godine. U Prilogu 2. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD koje sa 30. 6. 2017. imaju dozvolu za rad Agencije za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

Na dan 30. 6. 2017., u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacijskih dijelova, kojeg sukladno članku 13. ZoMKO, vodi Agencija, bilo je evidentirano ukupno 285 organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH, od čega u Federaciji BiH 185, Republici Srpskoj 96 i Distriktu Brčko 4. Ukupan broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH veći je za 6 organizacijskih dijelova ili 2% u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupno 152 organizacijska dijela MKO sa sjedištem u Federaciji BiH ima ovlaštenja za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar. Organizacijske dijelove izvan Federacije BiH ima 8 MKO, a 3 MKO posluju isključivo preko svog sjedišta, odnosno nemaju otvorenih organizacijskih dijelova ni u Federaciji BiH, ni u Republici Srpskoj. Agencija je dala dozvole za rad organizacijskih dijelova dva MKD koja imaju sjedište u Republici Srpskoj, a koja u Federaciji BiH posluju putem 39 podružnica i terenskih ureda.

1.2. Struktura vlasništva

Mikrokreditna organizacija je pravna osoba koja se može osnovati i poslovati kao mikrokreditna fondacija ili mikrokreditno društvo. Mikrokreditne fondacije u Federaciji BiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija (World vision, CHF International, HO BOSPO, Catholic Relief Service, Deputy, Mercy Corps, Islamic Relief, Melaha), udruženja građana („LOK“ U.G; U.G. „ALDI“) i fizičkih osoba. Osnivači su po osnovi doniranog kapitala za osnivanje mikrokreditnih fondacija stekli pravo da budu registrirani kao osnivači bez prava vlasništva nad kapitalom. Jedno MKD se nalazi u 100% vlasništvu jedne MKF.

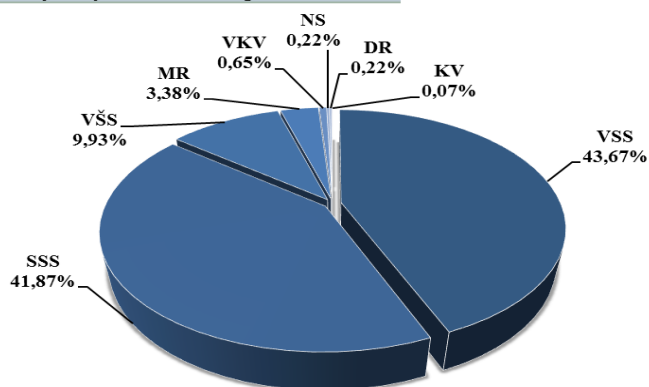
1.3. Kadrovi

Sa 30. 6. 2017., mikrokreditni sustav Federacije BiH zapošljava ukupno 1.390 radnika, što je za 139 radnika ili 11% više u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. MKF zapošljavaju 1.222 radnika ili 87,9%, a MKD 168 radnika ili 12,1%.

Tablica 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih										
Rb.	Kvalifikacija	31.12.2016.		Ukupno	Udjel (%)	30.6.2017.		Ukupno	Udjel (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,24	3	0	3	0,22	100
2.	KV	1	0	1	0,08	1	0	1	0,07	100
3.	VKV	10	0	10	0,80	9	0	9	0,65	90
4.	SSS	509	21	530	42,37	512	70	582	41,87	110
5.	VSS	110	5	115	9,19	111	27	138	9,93	120
6.	VSS	518	29	547	43,73	541	66	607	43,67	111
7.	MR	41	2	43	3,44	43	4	47	3,38	109
8.	DR	2	0	2	0,16	2	1	3	0,22	150
UKUPNO		1.194	57	1.251	100,00	1.222	168	1.390	100,00	111

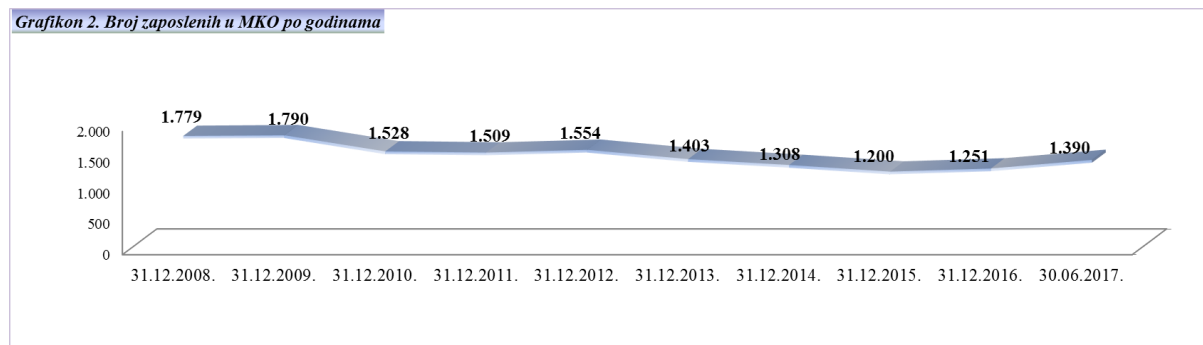
Međutim, naglašavamo da ovaj podatak ne predstavlja realan rast zaposlenih, već je rezultat činjenice da su u prvih šest mjeseci 2017. godine, 104 radnika koji su zaposlenici jedne MKF, angažirani na pola radnog vremena i kao zaposlenici jednog MKD, te su isti evidentirani u izvješćima o kvalifikacijskoj strukturi zaposlenih i MKF i MKD. Kada se isključi prethodno navedena činjenica, kao i činjenica da je na dan 31. 12. 2016. broj ovih zaposlenika iznosio 42, realan broj zaposlenih na dan 30. 6. 2017. iznosio je 1.244 radnika, što je za 35 radnika ili 3% više u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. U strukturi zaposlenih najveći je udjel VSS od 43,67%, SSS od 41,87% i VŠS od 9,93%. Postotak udjela zaposlenih magistara u porastu je za 9%, sa srednjom stručnom spremom za 10%, s visokom stručnom spremom za 11%, s višom stručnom spremom za 20%, dok je postotak udjela zaposlenih doktora u porastu za 50%.

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO

Promatrajući broj zaposlenih kroz godine rada MKO, najveći broj zaposlenih zabilježen je na kraju 2009. godine kada su MKO zapošljavale 1.790 radnika. MKO su sa 30. 6. 2017. zapošljavale 1.390 radnika, što predstavlja smanjenje od 22% u odnosu na kraj 2009. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih, za čak 70%, odnosno 33%.

Grafikon 2. Broj zaposlenih u MKO po godinama

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma MKO sa 30. 6. 2017. iznosi 463 milijuna KM i za 22,9 milijuna KM ili 5% je veća u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. Rast bilančne sume u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi devet MKF i jedno MKD, dok su pad zabilježile dvije MKF.

Pad bilančne sume do 10% u odnosu na 31. 12. 2016. zabilježila je jedna MKF, dok je jedna MKF, u prvih šest mjeseci 2017. godine, aktivu smanjila za 2,9 milijuna KM, te je zabilježila pad od 14% u odnosu na kraj prethodne godine.

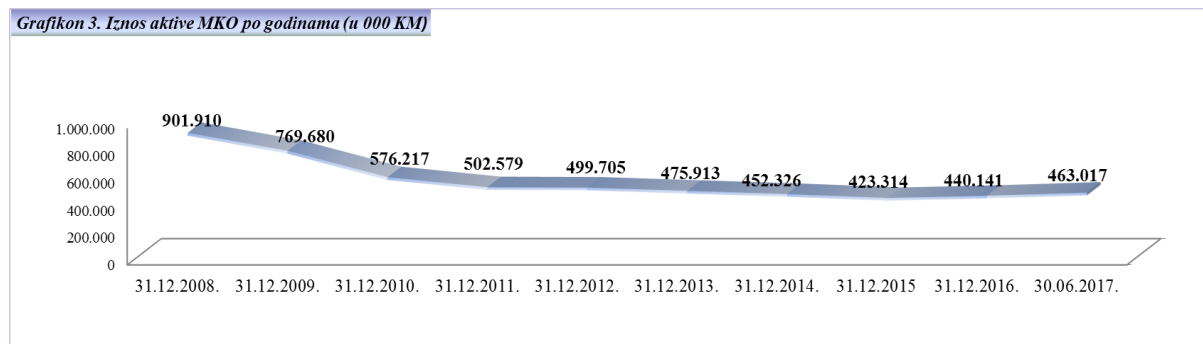
Najveći udjel u ukupnoj bilanci MKO ima pet MKF i jedno MKD sa aktivom u iznosu od 418 milijuna KM ili 90%.

- 000 KM -

Tablica2. Bilanca stanja MKO									
OPIS	31.12.2016.			30.06.2017.					Ind.
	Stanje za MKF	Stanje za MKD	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	4	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA									
1. Novčana sredstva	22.227	4.496	26.723	27.344	6	2.822	5	30.166	113
2. Plasmani bankama	733	0	733	350	0	0	0	350	48
3. Krediti	349.791	28.081	377.872	344.300		51.797		396.097	105
4. Rezer. za kred. gubitke	3.193	176	3.369	3.061		246		3.307	98
5. Neto krediti	346.598	27.905	374.503	341.239	84	51.551	93	392.790	105
6. Posl. pr. i ost. fik. Aktiva	28.734	115	28.849	28.541	7	250	0	28.791	100
7. Dugoročne investicije	3.061	0	3.061	3.061	1	0	0	3.061	100
8. Ostala aktiva	6.008	455	6.463	7.264	2	795	2	8.059	125
9. Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	182	9	191	186		14		200	105
UKUPNO AKTIVA	407.179	32.962	440.141	407.613	100	55.404	100	463.017	105
PASIVA									
10. Obv. po uzetim kred.	179.808	28.100	207.908	173.472	43	49.220	89	222.692	107
11. Ostale obveze	23.258	1.337	24.595	20.591	5	2.367	4	22.958	93
12. Kapital	204.113	3.525	207.638	213.550	52	3.817	7	217.367	105
UKUPNO PASIVA	407.179	32.962	440.141	407.613	100	55.404	100	463.017	105
Izvanbilančna evidencija	115.630	220	115.850	113.173		308		113.481	98

Promatrajući bilančnu sumu MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos iste zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosila 901,9 milijuna KM. Bilančna suma MKO na dan 30. 6. 2017. iznosila je 463 milijuna KM, i manja je za čak 49% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bilančne sume, kod kojih je ista pala za čak 87%, odnosno 61%.

Grafikon 3. Iznos aktive MKO po godinama (u 000 KM)

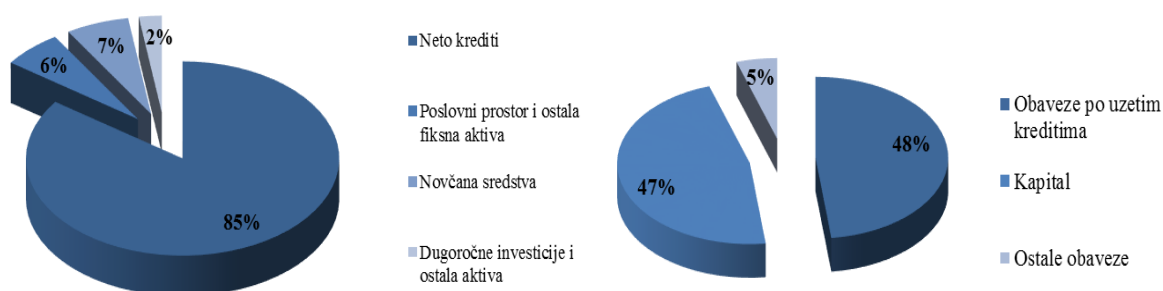
U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 30,2 milijuna KM ili 7% i veća su za 3,4 milijuna KM ili 13% u odnosu na 31. 12. 2016. i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Plasmani bankama iznose 0,4 milijuna KM i manji su za 0,3 milijuna KM ili 52%.

Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjeni za rezerviranja za kreditne gubitke iznose 392,8 milijuna KM ili 85% ukupne aktive i veći su za 18,3 milijuna KM ili 5% u odnosu na 31. 12. 2016. Rast neto

kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je sedam MKF i jedno MKD, dok su pad zabilježile četiri MKF.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 28,8 milijuna KM ili 6% ukupne aktive i nalaze se na približno istoj razini u odnosu na kraj prethodne godine. Postotak fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivnu (umanjenu za donirani kapital) na razini sustava iznosi 6,90% što je u okviru dozvoljenog iznosa (do 10%), a gledano pojedinačno, dvije MKF krše ovaj standard. Dugoročne investicije iskazuje samo jedna MKF u iznosu od 3,1 milijun KM, dok ostala aktiva (umanjena za rezerviranja na ostale stavke aktive osim kredita), iznosi 7,9 milijuna KM koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Ove dvije bilančne pozicije čine 2% ukupne aktive mikroreditnog sustava. Postotak ostale aktive na razini sustava u odnosu na ukupnu aktivnu iznosi 1,74%, a gledajući pojedinačno niti jedna MKO ne prelazi 10% na ovoj poziciji.

Grafikon 4. Struktura aktive i pasive MKO

Obaveze po uzetim kreditima, na dan 30. 6. 2017. iznosile su 222,7 milijuna KM ili 48% ukupne pasive, te su veće za 14,8 milijuna KM ili 7% u odnosu na stanje sa 31. 12. 2016. Ukupni kapital MKO na dan 30. 6. 2017. iznosio je 217,4 milijuna KM ili 47% ukupne pasive MKO i veći je za 9,7 milijuna KM ili 5% u odnosu na kraj prethodne godine.

2.1.1. Obveze

U strukturi pasive MKO, obveze po uzetim kreditima osnovni su izvor sredstava i iznose 222,7 milijuna KM ili 48% ukupne pasive i veće su za 14,8 milijuna KM ili 7% u odnosu na 31. 12. 2016.

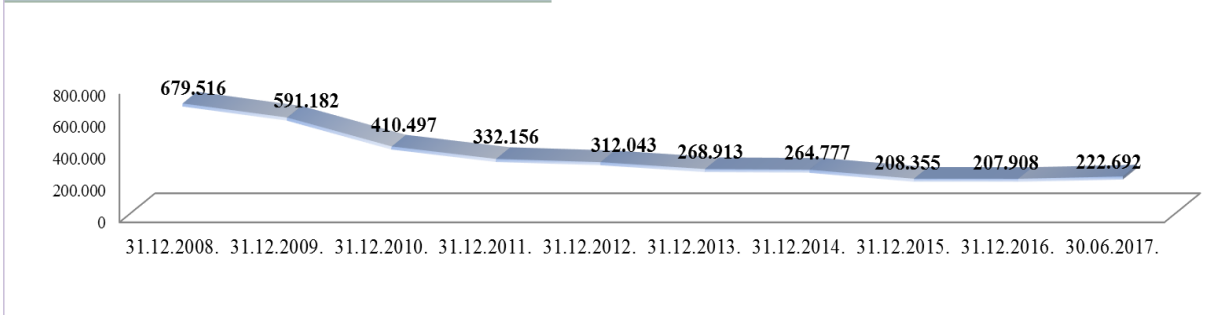
- 000 KM -

OPIS	31.12.2016.				30.6.2017.				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obveze po uzetim kratkoroč. kreditima	73.903	5.549	79.452	38	78.752	12.648	91.400	41	115
2. Obveze po uzetim dugoroč. kreditima	105.905	22.551	128.456	62	94.720	36.572	131.292	59	102
UKUPNO	179.808	28.100	207.908	100	173.472	49.220	222.692	100	107

Od ukupnih obveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti (koje nemaju dvije MKF) iznose 131,3 milijuna KM ili 59% i veći su za 2% u odnosu na kraj prethodne godine, dok kratkoročni krediti (koje nema jedna MKF) iznose 91,4 milijuna KM ili 41% i veći su za 15% u odnosu na kraj prethodne godine. Jedna MKF sa 30. 6. 2017. nije imala obveza po uzetim kreditima.

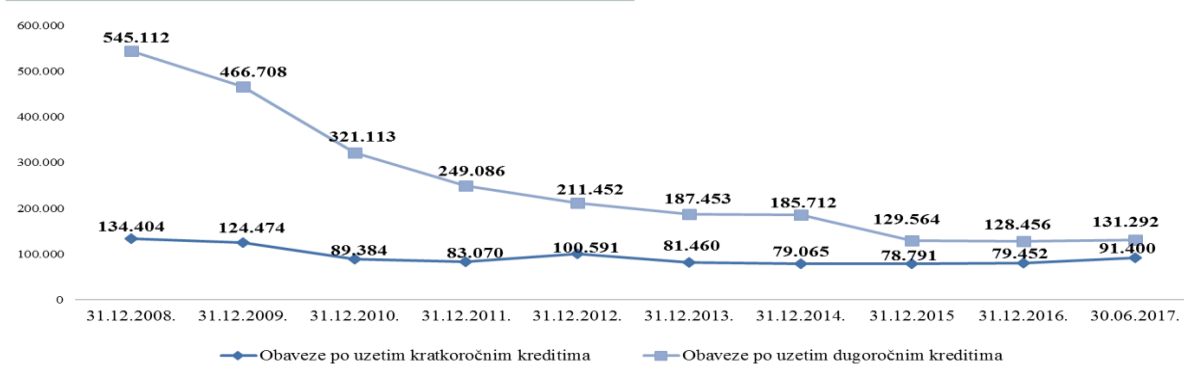
Promatrajući iznos ukupnih obveza MKO po uzetim kreditima kroz godine rada MKO, najveći iznos istih zabilježen je na kraju 2008. godine kada su iznosile 679,5 milijuna KM. Ukupne obveze MKO po uzetim kreditima na dan 30. 6. 2017. iznosile su 222,7 milijuna KM, i manje su za čak 67% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa ukupnih obveza po uzetim kreditima, kod kojih su iste pale za čak 89% odnosno 82%.

Grafikon 5. Iznos obaveza po uzetim kreditima po godinama (u 000 KM)

Pored toga što su ukupne obveze po uzetim kreditima u odnosu na 2008. godinu, manje za 67%, odnosno veće za 7% u odnosu na kraj prethodne godine, promatrajući obveze po uzetim kreditima po ročnosti, dugoročni krediti su, u odnosu na 2008. godinu, u padu za čak 76%, odnosno u porastu za 2% u odnosu na kraj 2016. godine, dok su kratkoročni krediti u odnosu na 2008. godinu manji za 32%, ali su zabilježili rast od 15% u odnosu na kraj 2016. godine.

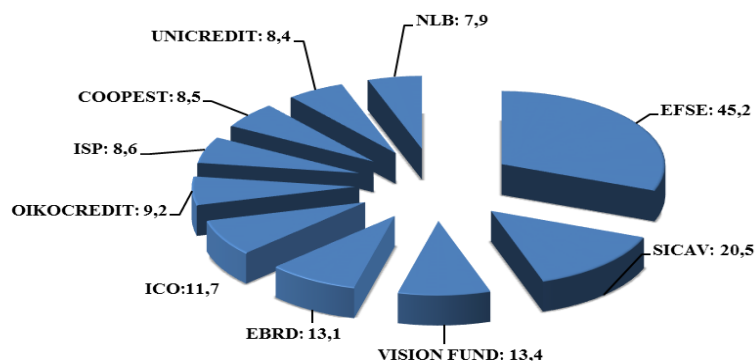
Grafikon 6. Obaveze po uzetim kratkoročnim i dugoročnim kreditima

Deset najznačajnijih kreditora MKO su:

- 1.) EFSE – Europski fond za Jugoistočnu Europu, Luksemburg (45,2 milijuna KM);
- 2.) Responsibility SICAV, Švicarska (20,5 milijuna KM);
- 3.) Vision Fund, USA (13,4 milijuna KM);
- 4.) EBRD – Europska banka za obnovu i razvoj, V. Britanija (13,1 milijun KM);
- 5.) ICO – Instituto de Credito Oficial, Španjolska (11,7 milijuna KM);
- 6.) Oikokredit, Nizozemska (9,2 milijuna KM);
- 7.) Intesa Sanpaolo Banka d.d. Bosna i Hercegovina (8,6 milijuna KM)
- 8.) Coopest, Nizozemska (8,5 milijuna KM)
- 9.) UniCredit Bank d.d. Mostar, Bosna i Hercegovina (8,4 milijuna KM)
- 10.) NLB Banka d.d. Sarajevo, Bosna i Hercegovina (7,9 milijuna KM)

Grafikon 7. Najznačajniji izvori sredstava MKO (u mil. KM)

Ostale obveze iznose 23 milijuna KM ili 5% ukupne pasive, a čine ih obveze za porez na dobit, obveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Postotak ostalih obveza na razini sustava u odnosu na ukupne obveze iznosi 9,35%, a gledajući pojedinačno, ukupno sedam MKF ima postotak ostalih obveza veći od 10% u odnosu na ukupne obveze.

Izvanbilančna evidencija na dan 30. 6. 2017. iznosi 113,5 milijuna KM i manja je za 2% u odnosu na kraj prethodne godine.

2.1.2. Kapital

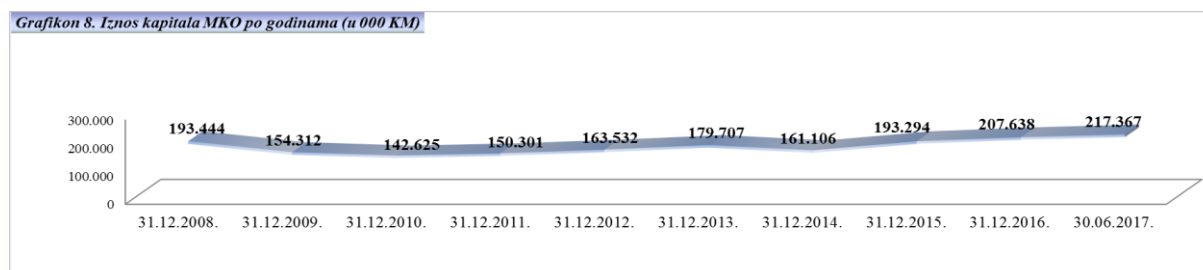
Ukupni kapital MKO na dan 30. 6. 2017. iznosi 217,4 milijuna KM ili 47% ukupne pasive i veći je za 9,7 milijuna KM ili 5% u odnosu na kraj 2016. godine. Kapital MKF iznosi 213,6 milijuna KM ili 98,2%, a kapital jednog MKD 3,8 milijuna KM ili 1,8%.

Ukupan kapital mikrokreditnog sustava (umanjen za donirani kapital) iznosi 37,04% ukupne aktive, a dvije MKF i jedno MKD imaju postotak iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

- 000 KM -

Tablica 4. Struktura kapitala MKO											
OPIS	31.12.2016.					30.06.2017.					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	45.851	22	0	0	45.851	45.851	21	0	0	45.851	100
Temeljni kapital	3.820	2	600	17	4.420	3.820	2	600	16	4.420	100
Višak/manjak prihoda nad rashodima	152.598	75	0	0	152.598	162.068	76	0	0	162.068	106
Emisioni ažio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	1.016	29	1.016	0	0	1.308	34	1.308	129
Zakonske rezerve	0	0	1.909	54	1.909	0	0	1.909	50	1.909	100
Ostale rezerve	1.844	1	0	0	1.844	1.811	1	0	0	1.811	98
UKUPNO KAPITAL	204.113	100	3.525	100	207.638	213.550	100	3.817	100	217.367	105

Promatrajući iznos kapitala MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 193,4 milijuna KM. Kapital MKO, na dan 30. 6. 2017., iznosio je 217,4 milijuna KM, i za 23,9 milijuna KM ili 12% je veći u odnosu na kraj 2008. godine.

U strukturi kapitala MKF najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 162,1 milijun KM, te čini 76% ukupnog kapitala MKF i veći je za 9,5 milijuna KM ili 6% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za razdoblje od 1.1. do 30.6.2017. ostvarile su tri MKF, a višak prihoda nad rashodima osam MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto dobit. Višak prihoda nad rashodima odnosno dobit od redovnog poslovanja na dan 30. 6. 2017. ostvarilo je šest MKF i jedno MKD, dok je pet MKF ostvarilo manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja. Od tih pet MKF, dvije MKF su zahvaljujući vanrednim prihodima, na kraju drugog kvartala 2017. godine,

ostvarile pozitivan rezultat. Izvanredni prihodi izravan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 45,9 milijuna KM ili 21% ukupnog kapitala MKF. Iznos doniranog kapitala o kojem izvještavaju MKO nalazi se na istoj razini u odnosu na kraj prethodne godine. U skladu s člankom 11. Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije, MKO su dužne voditi evidenciju o doniranim sredstvima i tretirati ih kao donirani kapital o čijem stanju su dužne izvještavati Agenciju. Prema zvaničnim kvartalnim izvješćima koje dostavljaju Agenciji, devet MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvješćima, te vodi evidenciju o stanju istog.

Temeljni kapital MKF na dan 30. 6. 2017. iznosi 3,8 milijuna KM ili 2% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na dvije MKF, iznose 1,8 milijuna KM, ili 1% ukupnog kapitala MKF. Temeljni kapital jednog MKD iznosi 600 tisuća KM, a neraspoređena i dobit tekuće godine 1.308 tisuća KM.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

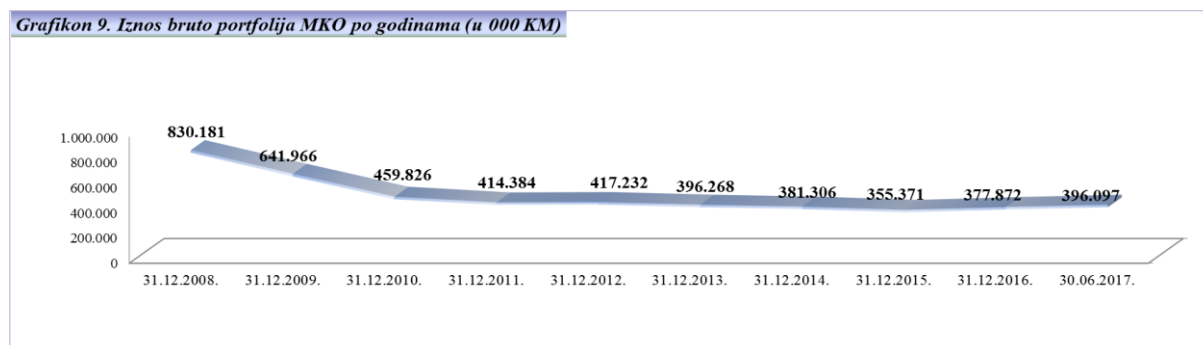
Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 396,1 milijun KM ili 86% ukupne aktive mikrokreditnog sustava. Razina ukupnih kredita sustava zavisi od stanja kredita MKF na koje se odnosi 344,3 milijuna KM ili 86,9% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 51,8 milijuna KM ili 13,1% od ukupnih kredita. Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjeni za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tablici 5.

- 000 KM -

Red. Broj	OPIS	31.12.2016.			30.06.2017.			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kredit	349.791	28.081	377.872	344.300	51.797	396.097	105
2.	Rezerve za kreditne gubitke	3.193	176	3.369	3.061	246	3.307	98
3.	Neto krediti (1.-2.)	346.598	27.905	374.503	341.239	51.551	392.790	105

Neto krediti iznose 392,8 milijuna KM i za 5% su veći u odnosu na 31. 12. 2016., dok su krediti na bruto osnovi također veći za 5% u odnosu na kraj prethodne godine.

Rezerve za kreditne gubitke iznose 3,3 milijuna KM i manje su za 2% u odnosu na 31. 12. 2016. Omjer rezervi za kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfelj iznosi 0,83%, te u odnosu na omjer sa 31. 12. 2016., bilježi poboljšanje od 0,06 postotnih bodova.

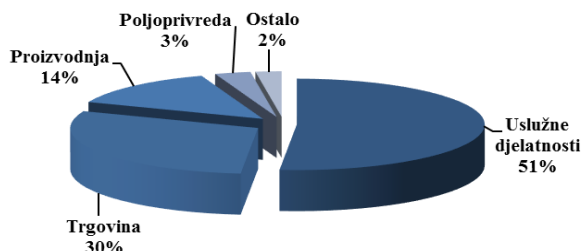

Promatrajući bruto portfelj MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 830,2 milijuna KM. Ukupan bruto portfelj na dan 30. 6. 2017. iznosio je 396,1 milijun KM, i isti je manji za 52% u odnosu na kraj 2008. godine. Promatrajući ova dva razdoblja, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bruto portfelja, kod kojih je isti pao za čak 90%, odnosno 65%.

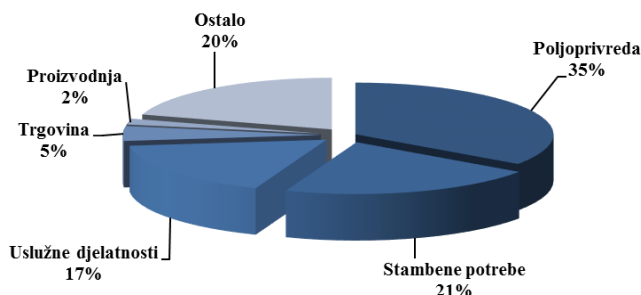
Tablica 6. *Sektorska i ročna struktura mikrokredita MKO na dan 30. 6. 2017.*

Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	195	5.055	14	5.264	51%
b.)	Trgovina	237	2.763	15	3.015	30%
c.)	Poljoprivreda	23	292	0	315	3%
d.)	Proizvodnja	123	1.268	4	1.395	14%
e.)	Ostalo	43	182	3	228	2%
	UKUPNO 1:	621	9.560	36	10.217	100%
2.	Fizičkim osobama					
a.)	Uslužne djelatnosti	4.852	61.868	255	66.975	17%
b.)	Trgovina	1.666	16.191	85	17.942	5%
c.)	Poljoprivreda	8.771	124.828	320	133.919	35%
d.)	Proizvodnja	582	6.536	31	7.149	2%
e.)	Stambene potrebe	3.010	78.221	168	81.399	21%
f.)	Ostalo	12.671	65.454	371	78.496	20%
	UKUPNO 2:	31.552	353.098	1.230	385.880	100%
	UKUPNO (1+2):	32.173	362.658	1.266	396.097	

Od ukupnog iznosa mikrokredita, 10,2 milijuna KM ili 3% plasirano je pravnim osobama, a 385,9 milijuna KM ili 97% plasirano je fizičkim osobama. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 33,4 milijuna KM ili 8%, a na dugoročne kredite 362,7 milijuna KM ili 92%. Sama dospjela potraživanja ukupno iznose 1,3 milijuna KM i gotovo u cijelosti se odnose na kredite dane fizičkim osobama.

Grafikon 10. *Sektorska struktura mikrokredita plasiranih pravnim licima*

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita danih **pravnim osobama**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 5,3 milijuna KM ili 51%, odnosno trgovina 3 milijuna KM ili 30%. Za proizvodnju dano je 1,4 milijuna KM ili 14% od ukupnog iznosa mikrokredita danih pravnim osobama, dok je za poljoprivredu dano 0,3 milijuna KM ili 3%, a za ostale namjene 0,2 milijuna KM ili 2%.

Grafikon 11. *Sektorska struktura mikrokredita plasiranih fizičkim licima*

Što se tiče kredita danih **fizičkim osobama**, 133,9 milijuna KM ili 35% plasirano je za poljoprivredu, zatim za stambene potrebe 81,4 milijuna KM ili 21%, za uslužne djelatnosti 67 milijuna KM ili 17%, za trgovinu je plasirano 17,9 milijuna KM ili 5%, za proizvodnju 7,2 milijuna KM ili 2%, te za ostalo 78,5 milijuna KM ili 20%.

- 000 KM -

Tablica 7. Sektorska struktura mikrokredita				
Mikrokrediti za:	31.12.2016.	30.6.2017.	Udjel	Indeks
poljoprivreda	126.352	134.234	34%	106
stambene	76.643	81.399	21%	106
ostalo	69.336	78.724	20%	114
usluge	73.333	72.239	18%	99
trgovina	22.441	20.957	5%	93
proizvodnja	9.767	8.544	2%	87
ukupno	377.872	396.097	100%	105

Na temelju analize granske strukture zaključuje se da je mikrokreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (34%), stambenih potreba (21%) i ostalog (20%) te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim osobama iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju osobama koje nemaju pristup tradicionalnim izvorima financiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala.

U odnosu na kraj prethodne godine, postotak ukupnih kredita koji se daju po svim kreditnim proizvodima u porastu je od 6% do 14%, osim kredita za usluge, trgovinu i proizvodnju koji su u padu od 1% do 13% u promatranom razdoblju. U pogledu ročnosti mikrokredita, dugoročni mikrokrediti su u porastu za 6% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su kratkoročni mikrokrediti (uključujući i dospjela potraživanja), u padu za 3% u promatranom razdoblju.

- 000 KM -

Tablica 8. Ročna struktura mikrokredita				
OPIS	31.12.2016.	30.6.2017.	Udjel	Indeks
Dugoročni mikrokrediti	343.405	362.658	92%	106
Kratkoročni mikrokrediti s dospjelim potraživanjima	34.467	33.439	8%	97
UKUPNO	377.872	396.097	100%	105

Prema izvješćima koja su mikrokreditne organizacije dostavile Agenciji vezano za iznos rizičnog portfelja uslijed elementarnih nepogoda iz svibnja 2014. godine na dan 30. 6. 2017., aktivni kreditni portfelj koji nije kasnio sa 30. 4. 2014., a koji je rizičan uslijed elementarnih nepogoda iznosi 0,8 milijuna KM. Kreditni portfelj koji je kasnio sa 30. 4. 2014., a koji je dodatno rizičan, uslijed elementarnih nepogoda, na dan 30. 6. 2017., iznosi 30 tisuća KM. Kreditni portfelj koji je ponovno ugovoren – reprogramiran uslijed elementarnih nepogoda na dan 30. 6. 2017., iznosi 0,2 milijuna KM. Najveći udjel u iznosu reprogramiranih kredita uslijed elementarnih nepogoda imaju krediti za poljoprivredu (33%) i krediti za stambene potrebe (27%).

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha.

Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 30. 6. 2017. godine vide se iz sljedeće tablice.

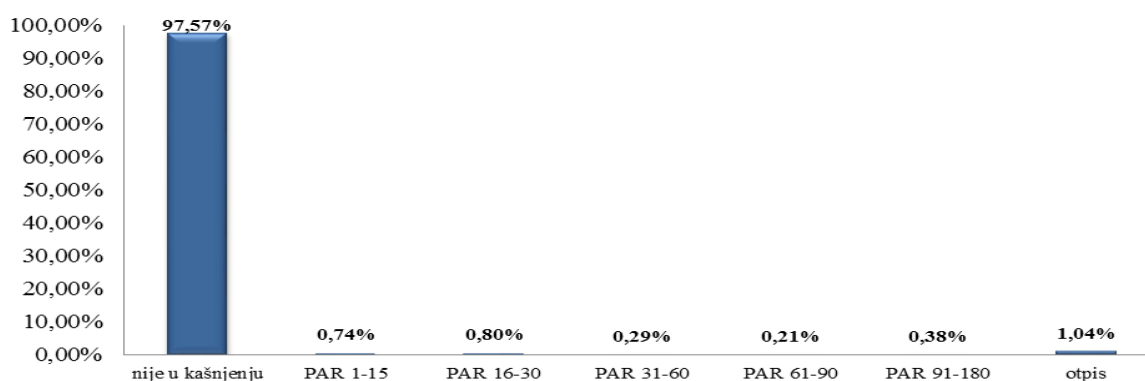
- 000 KM -

Tablica 9. Rezerve za kreditne gubitke sa stanjem na dan 30. 6. 2017.											
Rb	Dani kašnjenja	Stope rezer- vi- ranja	Iznos kredita	Udjel (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezerviranja			Ukupna rezerviranja
					Stopa rezer- vi- ranja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	386.484	97,57	0%	0	311	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	2.944	0,74	2%	45	0	59	1	0	60
3.	16 – 30	15%	3.178	0,80	100%	54	0	477	54	0	531
4.	31 – 60	50%	1.153	0,29	100%	33	0	577	33	0	610
5.	61 – 90	80%	828	0,21	100%	30	0	662	30	0	692
6.	91 – 180	100%	1.510	0,38	100%	83	0	1.531	83	0	1.614
UKUPNO			396.097	100,00		245	311	3.306	201	0	3.507
7.	preko 180	Otpis	1.070		100%	94					

*U koloni 9. u kategoriji dana u kašnjenju (91-180), uključena su dodatna rezerviranja jedne MKF za kredite za reprogramirane kredite i dodatna rezerviranja u skladu sa usuglašavanjem načina obračuna rezervi po instrukcijama Agencije.

Kašnjenje u otplati dulje od jednoga dana imaju krediti u iznosu od 9,6 milijuna KM ili 2,43%, dok 97,57% kredita nije u kašnjenju. Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji imaju kašnjenje u otplati dulje od jednoga dana iznosi 0,2 milijuna KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 3,5 milijuna KM i manje su za 0,1 milijun KM ili 1% u odnosu na 31. 12. 2016. Tijekom prvih šest mjeseci 2017. godine, MKO su otpisale 2 milijuna KM glavnice i 0,2 milijuna KM kamate.

Grafikon 12. Kvalitet portfolija MKO

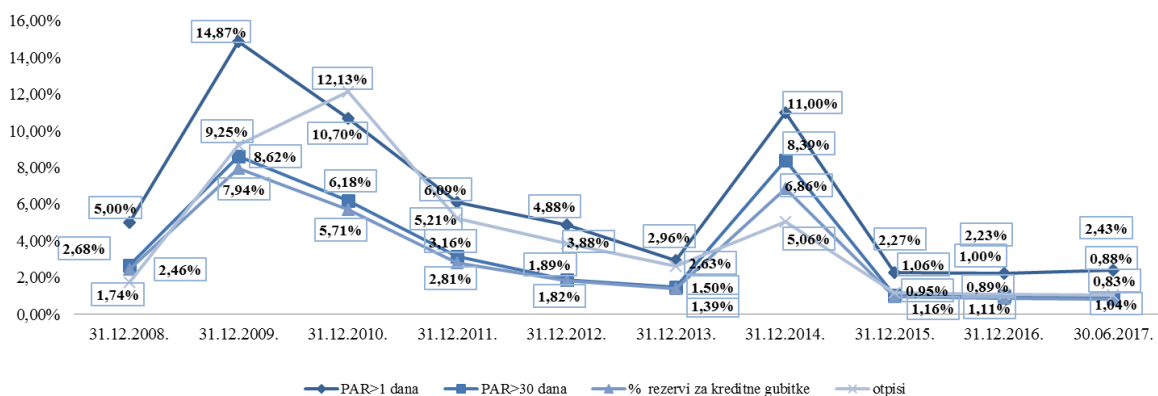
2.1.3.1. Ključni pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja

U usporedbi s krajem prethodne godine, sa 30. 6. 2017., mikrokreditni portfelj bilježi rast od 5% (18,2 milijuna KM), te iskazuje blago poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfelja. Većina MKO izložena je pritisku konkurencije kako od većih MKO tako i od banaka, te se mnoge MKO i dalje suočavaju s nedostatkom sredstava za financiranje kreditnog portfelja.

Blago poboljšanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfelja iskazano je smanjenjem stope rezervi za kreditne gubitke, sa 0,89%, koliko je iznosila na 31. 12. 2016., na 0,83%. Isto tako, portfelj u riziku

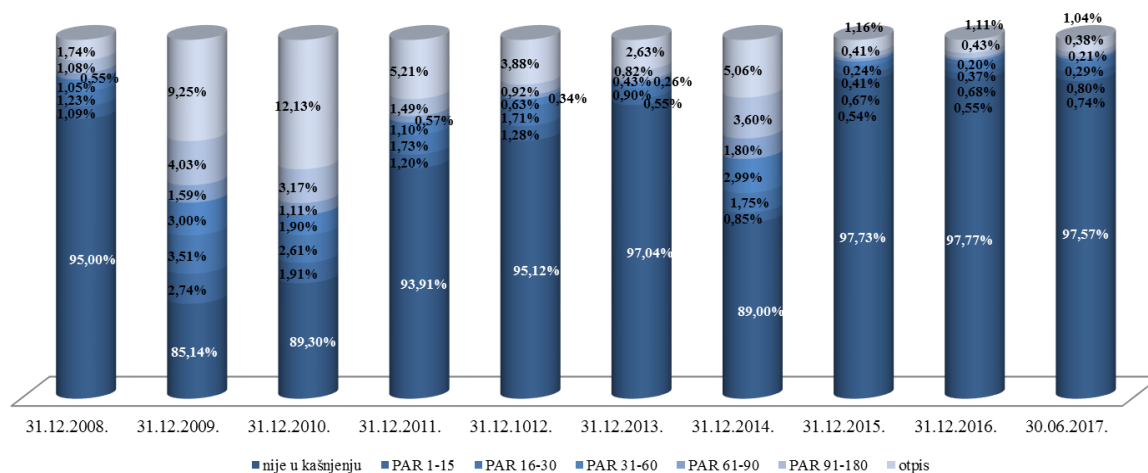
preko 30 dana kašnjenja bilježi blago poboljšanje, te je sa 1,00% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, smanjen na 0,88%. Ukupan rezultat sustava po pitanju rizičnosti portfelja nalazi se u okviru propisanog standarda (ispod 5%), a gledajući pojedinačno dvije MKF krše propisani standard. Portfelj u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi blago pogoršanje, te je sa 2,23% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 2,43%.

Grafikon 13. Pokazatelji kvaliteta aktivnog portfolija MKO

Tijekom prvih šest mjeseci 2017. godine, MKO su otpisale 1.160 kreditnih partija (1.143 otpisane kreditne partije odnose se na fizičke osobe, a 17 na pravne osobe) u ukupnom iznosu od 2,2 milijuna KM, od čega se 2 milijuna KM odnosi na otpisanu glavnicu.

Grafikon 14. Klasifikacija bruto portfolija MKO po godinama

Na razini sustava, postotak otpisa sa 30. 6. 2017. iznosio je 1,04% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 0,07 postotna boda, te se nalazi u okviru propisanog standarda. Tri MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu procenta otpisa kredita koji mora biti ispod 3%.

Mikrokreditne organizacije nastavile su ulagati napore u naplatu potraživanja po otpisanim kreditima, pa su tako tijekom šest mjeseci 2017. godine, naplatile 4,1 milijun KM otpisane glavnice i 0,4 milijuna KM otpisane kamate, dok je u istom izvještajnom razdoblju trajni otpis iznosio 48 tisuća KM po glavnici i 6 tisuće KM po kamati. Što se tiče efikasnosti naplate otpisanih kredita tijekom prvih šest mjeseci 2017. godine, dvije MKF su imale postotak efikasnosti naplate otpisanih kredita u rasponu od 6% do 7% u odnosu na ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, dok su devet MKF i jedno MKD imale postotak efikasnosti naplate u rasponu od 3% do 5%.

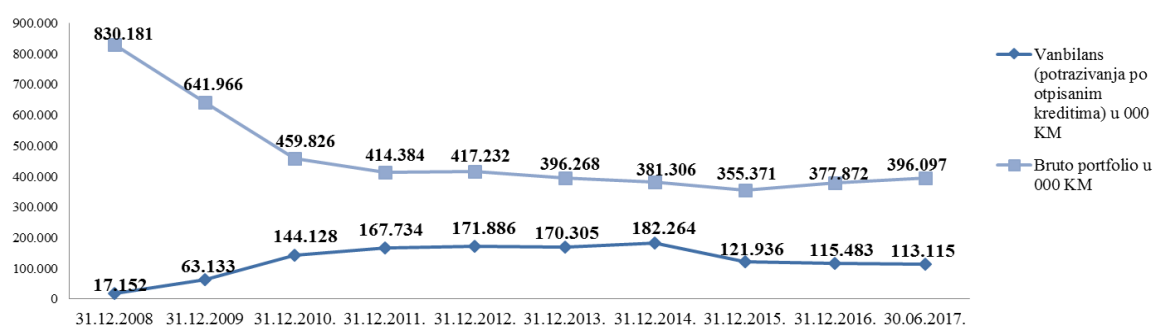
Tablica 10. Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati						
OPIS	FIZIČKE OSOBE		PRAVNE OSOBE		UKUPNO	
	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata	Otpisana glavnica	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 1.1.2017.	100.145	10.731	2.807	298	102.952	11.029
Promjene u 2017. godini:						
Novi otpis u tekućoj godini	1.951	166	67	8	2.018	174
<i>otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	905	74	43	6	948	80
<i>otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	1.046	92	24	2	1.070	94
<i>otpis u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Naplaćeno u tekućoj godini	4.090	347	50	3	4.140	350
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	1.999	173	27	1	2.026	174
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	2.091	174	23	2	2.114	176
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>naplata otpisa u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Trajni otpis u tekućoj godini	48	6	0	0	48	6
<i>trajni otpis u razdoblju 1.1.-31.3.</i>	36	2	0	0	36	2
<i>trajni otpis u razdoblju 1.4.-30.6.</i>	12	4	0	0	12	4
<i>trajni otpis u razdoblju 1.7.-30.9.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>trajni otpis u razdoblju 1.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Saldo na datum 30.6.2017.	97.958	10.544	2.824	303	100.782	10.847

* Napomena: Podaci u Tablici 10. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u izvanbilančnoj evidenciji za iznos od 1,5 milijuna KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate kao dio izvansudskih nagodbi kod tri MKF.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima koja se nalaze u izvanbilančnoj evidenciji sa 30. 6. 2017. iznose 113,1 milijun KM i manja su za 2% u odnosu na kraj prethodne godine.

U odnosu na 2008. godinu, bruto portfelj MKO manji je za 52%, dok su potraživanja po otpisanim kreditima veća skoro 7 puta, i sa 30. 6. 2017. čine 29% ukupnog kreditnog portfelja. Postoje značajna odstupanja u kvaliteti portfelja između različitih MKO, koja su evidentna iz podatka da tri MKF imaju preko 60% ukupno otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfelj (kod jedne MKF ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, koji se nalaze u izvanbilanci veći je od iznosa ukupnih bruto kredita za 148%), što je izravna posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti i nedomaćinskog upravljanja imovinom MKF. Jedna MKF i jedno MKD iskazali su ukupne otpise ispod 10% ukupnog bruto portfelja.

Grafikon 15. Potraživanja po otpisanim kreditima i bruto portfolio MKO

MKO su dužne pokrenuti sudske sporove za naplatu otpisanih potraživanja preko 180 dana u cilju zaštite imovine MKO.

2.1.3.2. Otplata kredita s instrumentom osiguranja jamstvom i prigovori klijenata

Posljedice globalne ekonomske krize na finansijski sustav, neadekvatne kreditne politike i slabosti unutarnjih kontrola MKO, te opća prezaduženost korisnika mikrokredita, utjecale su na proces kreditiranja i kvalitetu kreditnog portfelja. Aktiviranje instrumenata osiguranja u slučaju osiguranja kredita jamstvom nastaje kao rezultat nenaplativih potraživanja po kreditima iz ranijih razdoblja, ili uslijed nemogućnosti servisiranja dospjelih kreditnih obveza od strane klijenata. S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koji se otplaćuju putem jamstva, Agencija je od 31. 12. 2009. propisala izvještajni obrazac OKJ.

Prema izvješćima o otplati kredita na teret jamaca kod MKO u Federaciji BiH ukupan broj kreditnih partija u aktivnom kreditnom portfelju MKO na dan 30. 6. 2017. je bio 154.396 od čega su 1,26% kreditnih partija otplaćivali jamci što je više za 0,03 postotna boda u odnosu na postotak kredita koje su otplaćivali jamci u ukupnom broju kredita na dan 31. 12. 2016. (2016.: 1,23%). Prema kvartalnim izvješćima, ukupan bruto kreditni portfelj u MKO sustavu na dan 30. 6. 2017. je iznosio 396.097 tisuća KM od čega je udio preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jamaca iznosio 1,36% što je za 0,07 postotnih bodova više u odnosu na udio preostalog duga kredita koji su se otplaćivali na teret jamaca u ukupnom bruto kreditnom portfelju na kraju 2016. godine (2016.: 1,29%).

Prema izvješćima MKO, a shodno Odluci o načinu postupanja banke, MKO i leasing društva po prigovoru klijenta („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/14 i 62/14), u razdoblju od 1.4. do 30.6.2017., podneseno je ukupno 67 prigovora prema MKO. Za šest MKF nema evidentiranih prigovora.

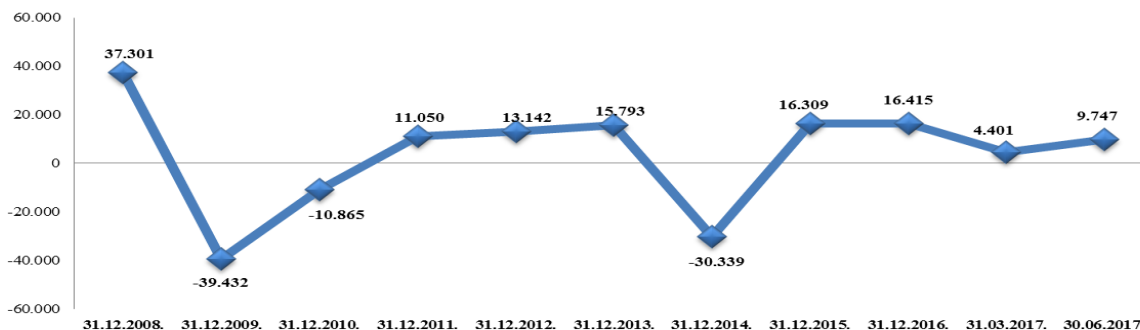
Sudužnici/jamci su uputili 4 prigovora, dužnici 26 prigovora, dok su ostale zainteresirane strane uputile 37 prigovora. MKO su pozitivno riješile 6 prigovora, negativno 57 prigovora, dok se 4 prigovora nalaze u procesu obrade i izjašnjenja.

2.2. Profitabilnost

U razdoblju 1.1. - 30.6.2017., jedno MKD ostvarilo je neto dobit u iznosu od 291 tisuću KM (1.1. – 30.6.2016.: 447 tisuća KM neto dobiti). U ovom razdoblju MKF su ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9.456 tisuća KM, dok su u istom razdoblju prethodne godine, MKF ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 7.038 tisuća KM.

U razdoblju 1.1. - 30.6.2017., od ukupno 11 MKF, osam MKF je ostvarilo višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 9.510 tisuća KM, dok su tri MKF ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 54 tisuće KM.

Grafikon 16. Ukupan finansijski rezultat MKO po godinama (u 000 KM)

Na razini mikrokreditnog sustava u Federaciji BiH, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 9.747 tisuća KM, što je za 2.262 tisuće KM ili 30% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

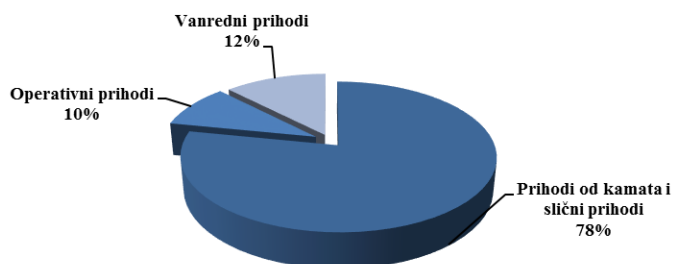
Struktura računa dobiti i gubitka mikrokreditnog sustava Federacije BiH je prikazana u Tablici 11.

- 000 KM -

Tablica 11. Račun dobiti i gubitka MKO										
Red. broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.6.2016.				Za razdoblje 1.1. - 30.6.2017.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	32.955	1.658	34.613	89	34.090	3.244	37.334	89	108
1.2.	Operativni prihodi	4.124	125	4.249	11	4.271	276	4.547	11	107
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	37.079	1.783	38.862	100	38.361	3.520	41.881	100	108
3.	Rashodi po									
3.1.	kamatama i slični rashodi	4.899	579	5.478	15	4.484	1.031	5.515	14	101
3.2.	Operativni rashodi	28.073	583	28.656	78	27.951	2.051	30.002	80	105
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	2.233	176	2.409	7	1.967	177	2.144	6	89
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	35.205	1.338	36.543	100	34.402	3.259	37.661	100	103
5.	IZVANREDNI PRIHODI	5.575	5	5.580		5.870	34	5.904		106
6.	IZVANREDNI RASHODI	411	3	414		373	4	377		91
7.	UKUPNO PRIHODI - RASHODI (2+5-6)	7.038	447	7.485		9.456	291	9.747		130
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	7.038		7.038		9.456		9.456		134
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		447	447			291	291		
10.	POREZI		0	0			0	0		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		447	447			291	291		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			7.485				9.747		

Ukupni prihodi MKO za razdoblje 1.1. - 30.6.2017. iznose 41,9 milijuna KM, koji se većinom odnose na prihode MKF. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ukupni prihodi veći su za 3 milijuna KM ili 8%. Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 37,3 milijuna KM ili 89% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 2,7 milijuna KM ili 8%, dok operativni prihodi iznose 4,6 milijuna KM ili 11% ukupnih prihoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 0,3 milijuna KM, odnosno za 7%.

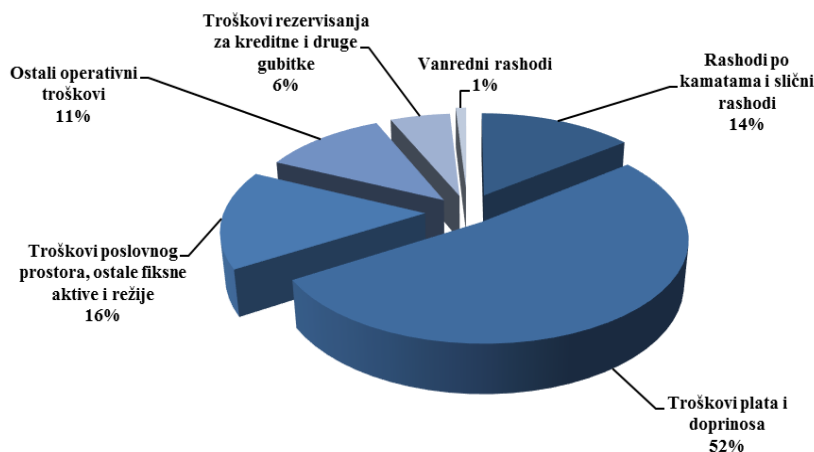
Grafikon 17. Struktura prihoda (uključeni vanredni prihodi)

Izvanredni prihodi MKO ostvareni u razdoblju od 1.1. do 30.6.2017. znose 5,9 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 0,3 milijuna KM, odnosno za 6%. Izvanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Izvanredni rashodi MKO ostvareni tijekom prvih šest mjeseci 2017. godine iznose 0,4 milijuna KM, i manji su za 9% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Ukupni rashodi iznose 37,7 milijuna KM od kojih se 34,4 milijuna KM ili 91% odnosi na rashode MKF, a 3,3 milijuna KM ili 9% na rashode jednog MKD. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine ukupni rashodi veći su za 1,1 milijun KM ili 3%. U strukturi rashoda, 5,5 milijuna KM ili 14% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći su za 1%. Operativni rashodi iznose 30 milijuna KM ili 80% ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, veći su za 1,3 milijuna KM ili 5%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 19,7 milijuna KM (1.1.-30.6.2016.: 19,1 milijun KM), troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 5,9 milijuna KM (1.1.-30.6.2016.: 5,4 milijuna KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 4,4 milijuna KM (1.1.-30.6.2016.: 4,2 milijun KM). Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke iznose 2,1 milijun KM ili 6% od ukupnih rashoda i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, manji su 11%.

Grafikon 18. Struktura rashoda (uključeni vanredni rashodi)

Što se tiče operativne održivosti¹, od 12 MKO, šest MKF i jedno MKD mogu iz ostvarenih prihoda od redovnih aktivnosti pokriti sve rashode.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje u skladu s Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite – Pročišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/12). U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tokom realiziranja ugovora o kreditu. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

¹ Operativna održivost izračunata po formuli: (ukupni prihodi od kamata i slični prihodi + ukupni operativni prihodi) / (ukupni rashodi po kamatama i slični rashodi + ukupno operativni rashodi + troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke + izvanredni rashodi).

Sukladno mjesečnim izvješćima o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po kreditima, u drugom kvartalu 2017. godine, MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 105 milijuna KM što je za 8,2 milijuna KM, odnosno 8% više u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom razdoblju prethodne godine. Sa stanjem na 30. 6. 2017., MKO su imale 154.396 aktivnih kreditnih partija, što je za 1.122 kreditne partije, odnosno 1% više u odnosu na kraj prethodne godine. Prosječan iznos mikrokredita na razini sustava, na dan 30. 6. 2017., bio je 2.565 KM, prosječan iznos mikrokredita MKF iznosi 2.388 KM, dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 5.059 KM.

Tablica 12. Prosječne ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite za II. kvartal 2017. godine – po proizvodima

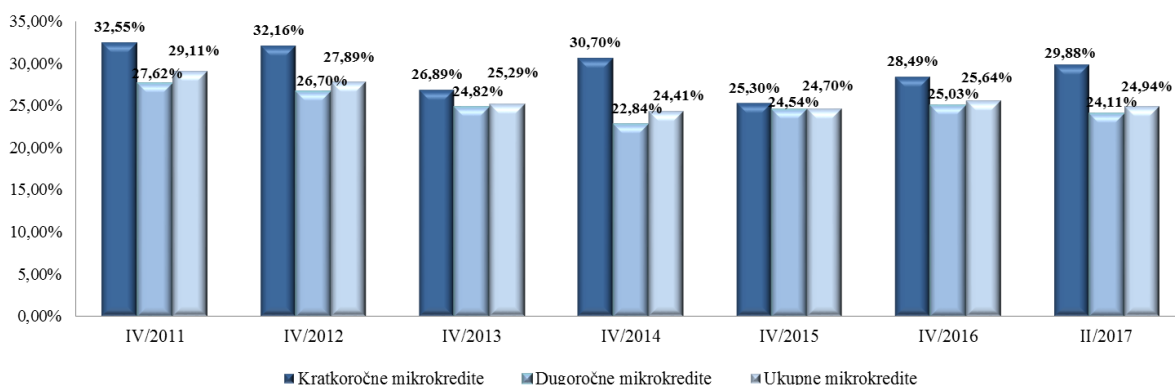
Rb.	OPIS	Ukupan iznos isplata mikrokredita u II kvartalu 2017. godine (u 000 KM)	Ponderirana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderirana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	15.155	19,57%	29,88%
1.1.	Uslužne djelatnosti	2.258	20,11%	29,87%
1.2.	Trgovinu	842	20,47%	29,83%
1.3.	Poljoprivredu	4.020	17,27%	26,98%
1.4.	Proizvodnju	316	19,26%	26,63%
1.5.	Stambene potrebe	1.740	21,28%	28,54%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	1.081	23,71%	33,84%
1.7.	Ostalo	4.898	19,20%	31,58%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	89.886	20,31%	24,11%
2.1.	Uslužne djelatnosti	15.111	20,48%	24,40%
2.2.	Trgovinu	3.830	20,15%	23,97%
2.3.	Poljoprivredu	30.573	19,16%	22,54%
2.4.	Proizvodnju	1.672	19,42%	23,16%
2.5.	Stambene potrebe	18.589	19,72%	23,03%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	1.993	22,33%	27,65%
2.7.	Ostalo	18.118	22,52%	27,27%
UKUPNO		105.041	20,20%	24,94%

Za kratkoročne kredite, prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa kreće se u rasponu od 17,27% za poljoprivredu do 23,71% za nenamjenske kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu 26,63% za proizvodnju do 33,84% za nenamjenske kredite. Prosječna ponderirana nominalna kamatna stopa na dugoročne kredite kreće se u rasponu 19,16% za poljoprivredu do 22,52% za ostale kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 22,54% za poljoprivredu do 27,65% za nenamjenske kredite. Analizirajući efektivne kamatne stope MKO po kreditnim proizvodima zaključuje se da su najjeftiniji krediti plasirani za poljoprivredu i proizvodnju, dok su najskuplji nenamjenski i ostali krediti.

Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na kratkoročne, dugoročne i ukupne mikrokredite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u sljedećoj tablici.

PROSJEČNA PONDERIRANA EKS na:	IV/2011	IV/2012	IV/2013	IV/2014	IV/2015	IV/2016	I/2017	II/2017
Kratkoročne mikrokredite	32,55%	32,16%	26,89%	30,70%	25,30%	28,49%	26,56%	29,88%
Dugoročne mikrokredite	27,62%	26,70%	24,82%	22,84%	24,54%	25,03%	24,52%	24,11%
Ukupne mikrokredite	29,11%	27,89%	25,29%	24,41%	24,70%	25,64%	24,90%	24,94%

Grafikon 19. Prosječne ponderisane EKS na mikrokredite (u %)

Mikrokreditne organizacije su smanjile efektivnu kamatnu stopu na ukupne mikrokredite, pa su tako, na kraju drugog kvartala 2017. godine, prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na ukupne kredite u mikrokreditnom sustavu iznosile 24,94%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2016. godine, ostvarile pad od 0,70 postotnih bodova. Promatrajući isto razdoblje, prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite iznosile su 29,88%, te su zabilježile rast od 1,39 postotnih bodova. Prosječne ponderirane efektivne kamatne stope na dugoročne kredite na kraju drugog kvartala 2017. godine, iznosile su 24,11%, te su u padu za 0,92 postotna boda u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine.

2.4. Likvidnost

Kreditori, domaće komercijalne banke i razni međunarodni socijalno orijentirani komercijalni fondovi i dalje su uzdržani kod kreditiranja većeg broja MKO, uslijed čeka su mnoge MKO uskraćene za povoljnija financijska sredstva kojim bi financirale svoju aktivnost. Prema dostavljenim izvješćima o likvidnosti MKO sa stanjem na dan 30. 6. 2017., jedna MKF ima značajnih problema s održavanjem likvidnosti, te će ista, prema podacima navedenim u izvješću, u narednim izvještajnim razdobljima ostvariti smanjenje aktivnog kreditnog portfelja.

2.5. Devizni rizik

Mikrokreditne organizacije obavljaju određene transakcije denominirane u stranim valutama, i to uglavnom u EUR-ima po osnovi kojih dolazi do izloženosti promjenama tečaja stranih valuta. Prema Zakonu o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine KM je fiksno vezana za EURO, te u praksi mikrokreditne organizacije nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

2.6. Transakcije s povezanim osobama

Odredbama Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07) propisan je minimum standarda poslovanja MKO s osobama, koje se sukladno članku 4. Zakona o MKO smatraju povezanim s MKO. Člankom 6. ove Odluke Agencije propisano je da MKO može obavljati poslovne transakcije s osobom koja je povezana s MKO samo u skladu sa Zakonom o MKO, odlukom Agencije i posebnim politikama MKO za poslovanje s povezanim osobama, koje usvaja i prati njihovu primjenu organ upravljanja MKO. Transakcijom s povezanom osobom smatra se i transakcija s trećom stranom ako su sredstva koja su korištena u transakciji prenesena povezanoj osobi ili su iskorištena radi stjecanja koristi povezane osobe. S tim u vezi, sve MKO dužne su uspostaviti registar povezanih osoba i isti redovito ažurirati.

Također, prilikom obavljanja transakcija s povezanim osobama, MKO su dužne postupati sukladno usvojenim politikama, koje, između ostalog, podrazumijevaju da:

- sve transakcije s povezanim osobama moraju biti odobrene od organa upravljanja MKO,

- osoba povezana s MKO koja je član organa upravljanja MKO ne može sudjelovati u glasanju prilikom donošenja odluka o poslovnim transakcijama između MKO i nje same ili bilo koje druge s njom povezane osobe,
- organ upravljanja potpiše pismenu izjavu da je bilo koja transakcija obavljena između MKO i povezane osobe, fer i u najboljem interesu za MKO,
- MKO formira i održava uredne evidencije, dokumentaciju i dosjee o odobrenjima organa upravljanja za obavljanje transakcija s povezanim osobama i dr.

Pri obavljanju transakcija s povezanim osobama MKO, ne mogu se ponuditi bilo kakvi povoljniji uvjeti u odnosu na druge osobe, a MKO su dužne izvještavati Agenciju dostavom kvartalnih izvješća o svim transakcijama koje je MKO obavila u izvještajnom kvartalu s povezanim osobama. Tijekom prvih šest mjeseci 2017. godine, od 12 MKO, na propisanim obrascima, sedam MKF i jedno MKD izvijestili su Agenciju o obavljenim transakcijama s povezanim osobama u ukupnom iznosu od 750.522 KM. Jedna MKF i jedno MKD imaju 77% udjel u ukupnom iznosu obavljenih transakcija s povezanim osobama.

-u KM-

Tablica 13. Transakcije s povezanim osobama			
Rb.	Opis transakcije	Iznos transakcija obavljenih u razdoblju 1.1.-30.6.2017.	Udjel (%)
1.	Plaćanje zajedničkih troškova povezane osobe	286.997	38,24%
2.	Refundacija troškova	194.386	25,90%
3.	Transakcije s osnivačem i njegovim povezanim osobama	129.643	17,27%
4.	Plaćanje po fakturama za isporučenu robu/usluge	77.967	10,39%
5.	Pozajmice od pravnih i fizičkih osoba	56.729	7,56%
6.	Zakup poslovnog prostora	4.800	0,64%
7.	Anuiteti po kreditu	0	0,00%
8.	Kratkoročni krediti od banaka	0	0,00%
9.	Redovne i zatezne kamate, naknade za obradu kredita	0	0,00%
10.	Odvjetničke usluge	0	0,00%
11.	Kratkoročni depoziti bankama	0	0,00%
12.	Potraživanja po osnovi zakupa	0	0,00%
U K U P N O		750.522	100,00%

U tablici 13. prikazani su iznosi transakcija s povezanim osobama u razdoblju od 1.1. do 30.6.2017., iz koje je evidentno da u transakcijama s povezanim osobama najveći udio imaju transakcije plaćanja zajedničkih troškova povezane osobe (38,24%), refundacija troškova (25,90%), te transakcije s osnivačima MKO i njegovim povezanim osobama (17,27%). Pored navedenih transakcija, MKO su u svojim izvješćima prijavile i transakcije s povezanim osobama po osnovi pozajmice od pravnih i fizičkih osoba, plaćanja zakupa poslovnog prostora i druge transakcije.

Transakcije s povezanim osobama MKO o kojim su izvijestile MKO, odnose se na transakcije koje su obavljene s osobama koje su povezane s osnivačem MKO i njegovim povezanim osobama (90%), članovima upravnog odbora (6%) i članovima odbora za reviziju (4%). Agencija će i u narednom razdoblju, u kontrolama MKO posebnu pažnju posvetiti poštivanju politika o poslovanju MKO s povezanim osobama, te će cijeniti koristi koje MKO ima prilikom obavljanja ovih transakcija, shodno čemu će nalagati adekvatne mjere s ciljem otklanjanja nepravilnosti utvrđenih u poslovanju MKO s povezanim osobama.

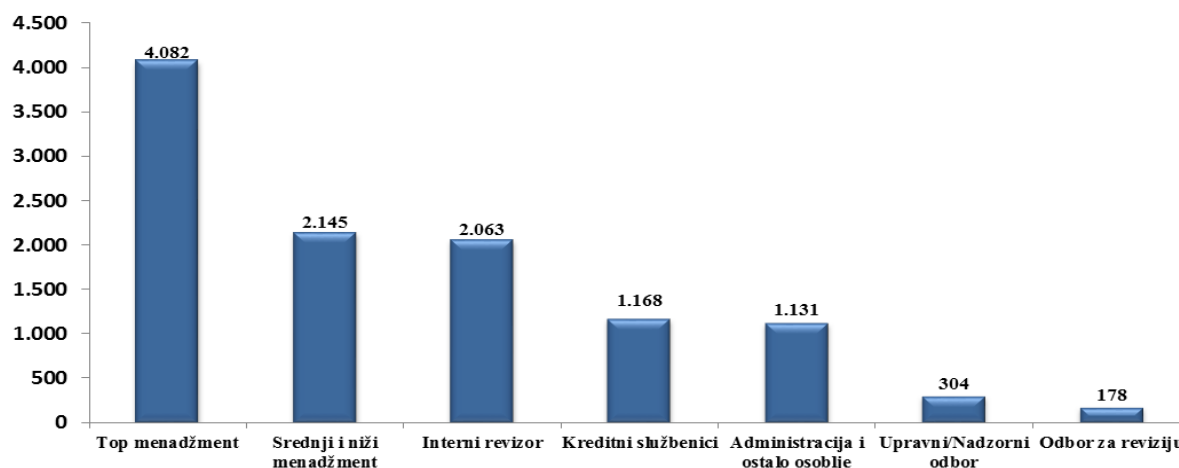
2.6.1. Standard mjesečnih primanja u mikrokreditnoj djelatnosti

Standard razumne tržišne vrijednosti je vrijednost koja se postiže na tržištu rada te se kao relevantan podatak promatra prosječna plaća Federacije BiH. Međutim pošto svaka industrija ima svoje specifičnosti, tako i mikrokreditna industrija ima svoje specifičnosti, te se u cilju usporedbe koriste standardi koji vrijede za mikrokreditnu djelatnost. Standard tržišta mikrokreditne djelatnosti je približna ili ista vrijednost koja se za istu uslugu plaća na tržištu mikrokreditne industrije u približnom ili istom iznosu s prosjekom relevantne grupe, tj. prosjekom cjelokupne mikrokreditne industrije. U

cilju utvrđivanja prosjeka se uzimaju vrijednosti MKO-a čije poslovanje je usklađeno sa standardima poslovanja propisanih odlukom o ostalim općim uvjetima poslovanja mikro kreditnih organizacija, jer su plaće u takvim organizacijama tržišno utemeljene s obzirom da je poslovanje u okviru propisanih mjerljivih standarda osigurano da MKO posluje sukladno načelima poslovanja pažnjom dobrog gospodarstvenika, a što je i obveza prema čl. 40 Zakona o udrugama i fondacijama.

Troškovi plaća i doprinosa ostvareni u razdoblju 1.1. - 30.6.2017. veći su za 3% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prema izvješćima MKO, prosječna mjesečna neto plaća zaposlenika MKO na dan 30. 6. 2017., iznosila je 1.251 KM, a prosječni mjesečni neto iznos nagrada, stimulacija i bonusa 54 KM, iz čega proizlazi da je, u mikro kreditnom sustavu, prosječna mjesečna neto plaća s bonusima iznosila 1.305 KM. Na dan 30. 6. 2017., prosječne mjesečne neto plaće višeg menadžmenta u mikro kreditnom sustavu s bonusima su iznosile 4.082 KM, dok su prosječne mjesečne neto naknade isplaćene članovima upravnih odbora u MKO iznosile 304 KM, a članovima odbora za reviziju 178 KM. Na ovaj izvještajni datum, prosječne mjesečne neto plaće unutarnjih revizora u MKO s bonusima su iznosile 2.063 KM, srednjeg i nižeg menadžmenta 2.145 KM, kreditnih službenika 1.168 KM, te administracije i ostalog osoblja 1.131 KM.

Grafikon 20. Prosječna mjesečna plata/naknada u MKO sa uključenim bonusima (u KM)

Člankom 39. Zakona o MKO propisano je da su mikro kreditne fondacije dužne investirati višak prihoda nad rashodima u obavljanje mikro kreditne djelatnosti i da nije dozvoljena izravna ili neizravna raspodjela viška prihoda nad rashodima osnivačima, članovima organa, odgovornim osobama i zaposlenim u mikro kreditnoj fondaciji.

Kod jedne MKF, prosječna mjesečna neto plaća višeg menadžmenta skoro 2 puta je veća u odnosu na prosjek mikro kreditnog sustava.

2.7. Izvješća neovisnog vanjskog revizora

Člankom 18. Zakona o MKO, propisano je da su MKO dužne imenovati, uz suglasnost Agencije, vanjskog revizora koji će izvršiti reviziju godišnjih finansijskih izvještaja i sačiniti revizorsko izvješće, sukladno zakonu i drugim propisima kojima se uređuje oblast računovodstva i revizije, koje MKO dostavljaju Agenciji najkasnije pet mjeseci po isteku poslovne godine na koju se izvještaj odnosi. MKO su dužne revizorska izvješća u skraćenom obliku objaviti u jednoj ili više dnevnih novina, dostupnih na cijelom teritoriju BiH, u roku od 30 dana od dana prijema izvješća, i o tome, uz dostavu kopije objave, odmah izvijestiti Agenciju. U skladu s člankom 19. Odluke o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih suglasnosti mikro kreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/07 i 46/11), MKO su dužne pribaviti suglasnost Agencije za imenovanje vanjskog revizora. Izbor revizorske kuće vrši isključivo organ upravljanja MKO na prijedlog odbora za reviziju, a zahtjev za izdavanje suglasnosti s pratećom dokumentacijom i odlukom organa upravljanja o izboru revizorske kuće, dostavljaju Agenciji. U skladu s člankom 23. Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12), Agencija može odbiti izvješće

neovisnog revizora i zahtijevati novo izvješće koje će izraditi ovlašteni revizor kojeg imenuje Agencija, na teret MKO.

Uvidom u dostavljena revizorska izvješća za 2016. godinu, utvrđeno je da su od 12 MKO, 10 MKF i 1 MKD imali neokvalificirana izvješća, od čega su kod 3 MKF u izvješćima istaknute činjenice koje su se uglavnom odnosile na nepoštivanje uvjeta poslovanja propisanih odlukama Agencije i nepridržavanja uvjeta zaduženja. Kod jedne MKF vanjski revizor je izdao mišljenje s rezervom, jer na dan 31. 12. 2016. nije imala minimalan iznos temeljnog kapitala od 50.000 KM koji je potreban za poslovanje MKF, u skladu sa Zakonom o mikrokreditnim organizacijama. Kod 2 MKF vanjski revizori su naveli da postoji značajna neizvjesnost i sumnja u sposobnost MKF da nastave svoje poslovanje na načelu vremenske neograničenosti poslovanja.

U prilogu 3. ove Informacije, navedeni su detaljniji podaci o revizorskim izvješćima po pojedinačnim MKO za godinu koja je završila 31. 12. 2016.

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući izvješća MKO sa 30. 6. 2017. može se zaključiti da poslovanje mikrokreditnih organizacija u Federaciji BiH bilježi blago poboljšanje u odnosu na kraj prethodne godine. Bilančna suma je zabilježila rast od 5%, kreditni portfelj je povećan za 5% uz poboljšanje određenih pokazatelja kvalitete, također je ostvaren i rast zaposlenih (3%), kapitala (5%) i obveza po uzetim kreditima (7%).

Za MKO koje i dalje bilježe pad kreditnog portfelja, gubitak tržišnog segmenta, te kojima je uskraćeno povjerenje kreditora, uslijed negativnog trenda poslovanja, nemogućnosti dostizanja postavljenih standarda, važno je, u smislu održavanja supstance poslovanja, te posebno doniranih sredstava, pregovarati o spajanju ili pripajanju što predstavlja važan korak u očuvanju sustava. Konsolidacija na razini MKO, posebno MKO srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikrokreditnog sustava, u cilju povećanja ekonomije opsega, poboljšanja efikasnosti poslovanja MKF kroz značajne uštede troškova, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacija bi omogućila osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Kako značajan iznos kredita u pasivi mikrokreditnih organizacija dopijeva do kraja ove godine, u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti, te iz tih razloga sve MKO koje nisu operativno održive trebale bi razmotriti mogućnost spajanja ili pripajanja, kako bi se zaštitila imovina MKF, a što bi bilo sukladno načelima poslovanja pažnjom dobrog gospodarstvenika.

Imperativ MKO je poštivanje načela poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno dobrog gospodarstvenika s fokusom na punu transparentnost, optimizaciju troškova poslovanja i njihovu punu opravdanost, adekvatno upravljanje kreditnim rizicima što u konačnici treba rezultirati smanjenjem kamatnih stopa na mikrokredite čime bi se postigli ciljevi navedeni u ZoMKO.

Agencija će i dalje, u okviru zakonskih mogućnosti, poduzimati sve raspoložive nadzorne mjere i pokretati potrebne radnje u svrhu sankcioniranja MKO, te uvođenja njihovog poslovanja u zakonske okvire radi postizanja osnovne uloge mikrokreditiranja.

Sve MKO su dužne raditi na:

- Punoj primjeni članka 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Smanjenju kamatnih stopa na mikrokredite;
- Kontrolu kamatnih stopa i ostvarivanju ciljeva iz ZoMKO putem aktivnog uključivanja organa upravljanja u postupak donošenja politika o formiranju cijena na mikrokredite;
- Reduciranju troškova poslovanja, punoj primjeni načela domaćinskog poslovanja sredstvima fondacije i primjeni načela dobrih korporativnih praksi, a što treba utjecati na smanjenje kamatnih stopa;

- Uspostavljanju mehanizama kontrole opravdanosti projekata i materijalno značajnih troškova poslovanja, uključujući plaće i bonuse menadžmentu, te sve druge beneficije menadžmenta i članova upravnih odbora koje isti ostvaruju na teret imovine MKF i koji se izravno alimentiraju visokim kamatnim stopama;
- Povećanju odgovornosti upravnih odbora, osiguranju neovisnosti od menadžmenta, te kontroli menadžmenta od strane upravnih odbora;
- Poboljšanju sustava unutarnjih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO, te primjeni načela odgovornog kreditiranja;
- Postizanje potpune neovisnosti unutarnje revizije od menadžmenta MKO, koja će nadgledati i segment rukovođenja, te o tome redovno izvještavati upravni odbor;
- Obaveznoj razmjeni informacija na razini sustava i Centralnog registra kredita;
- Poduzimanju svih aktivnosti u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta;
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja;
- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manji iznos kapitala, te visok stupanj otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te osigurala budućnost zaposlenih u MKO.

Broj: U.O. -06-03/17
Sarajevo, 30. kolovoza 2017.

IV PRILOZI

Prilog 1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Prilog 2. Osnovni podaci o MKO

Prilog 3. Izvješća neovisnog vanjskog revizora za godinu koja je završila 31.12.2016.

Prilog 4. Bilanca stanja MKF

Prilog 5. Bilanca stanja MKD

Prilog 6. Račun dobiti i gubitka MKF

Prilog 7. Račun dobiti i gubitka MKD

Prilog 8. Pregled doniranih sredstava MKF

Prilog 9. Grafikoni – ostali pokazatelji poslovanja MKO

Prilog 1.

PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE MKO KOJI SU BILI VAŽEĆI SA 30. 6. 2017.

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uvjetima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih suglasnosti mikrokreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija	27/07
4. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koja mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvješćivanja	27/07, 110/12 i 15/13
5. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija	27/07
6. Odluka o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (Pročišćeni tekst)	48/12
8. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje dozvole za rad i suglasnosti za stjecanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije	27/07
9. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11
10. Odluka o minimalnim standardima mikrokreditnih organizacija na sprječavanju pranja novca i financiranju terorističkih aktivnosti	48/12
11. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, mikrokreditne organizacije i leasing društva po prigovoru klijenta	23/14, 26/14 i 62/14
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti mikrokreditnih organizacija i procjenu kreditne sposobnosti	23/14
13. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obveze jamstva	23/14 i 62/14
14. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uvjeta poslovanja davatelja finansijskih usluga	62/14

Upute Agencije za poslovanje MKO

1. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputa za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputa za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti;
5. Uputa za izradu izvješća mikrokreditnih organizacija.

Prilog 2.

OSNOVNI PODACI O MKO

Rb	Naziv mikrokreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	30. 6. 2017.			
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM	Broj zaposl.	Broj org. dijelova
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	ul. Džemala Bijedića 129 71 000 SARAJEVO	Sead Mucić	033/ 754-380, 754-388 fax	sead.mucic@eki.ba www.eki.ba	55.404	3.817	168	11
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića 129, 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-380, 754-388 fax	sadina.bina@eki.ba www.eki.ba	102.978	66.344	267	70
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.ba www.lider.ba	17.592	10.743	68	14
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Elma Čardaklija - Bašić	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	17.875	2.554	92	22
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Jakob Finci	033/ 205-737 tel/fax	info@melaha.ba www.melaha.ba	1.302	508	6	0
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	56.466	21.375	176	32
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	27.759	7.254	122	27
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	info@mikroaldi.org www.mikroaldi.org	6.057	4.680	28	7
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	133.926	74.060	297	60
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.791	1.672	8	0
11.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	409	200	5	0
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Zagrebačka 50 71 000 SARAJEVO	Samir Bajrović	033/ 727-350, 812-231 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	41.458	24.160	153	42
UKUPNO						463.017	217.367	1.390	285

Prilog 3.

IZVJEŠĆA NEOVISNOG VANJSKOG REVIZORA ZA GODINU KOJA JE ZAVRŠILA 31. 12. 2016.

Rb.	Naziv MKO	Godina	Naziv revizorske kuće koja je obavila reviziju MKO	Datum izvještaja	Dnevne novine i datum objave	Mišljenje revizora	Isticanje činjenica
NEOKVALIFICIRANA IZVJEŠĆA							
1.	MKD EKI d.o.o. Sarajevo	31.12.2016.	Deloitte d.o.o. Sarajevo	31.3.2017.	Oslobođenje 28.4.2017.	NEOKVALIFICIRANO IZVJEŠĆE	nema
2.	MKF LIDER Sarajevo	31.12.2016.	Revik d.o.o. Sarajevo	24.3.2017.	Oslobođenje 19.5.2017.	NEOKVALIFICIRANO IZVJEŠĆE	nema
3.	MKF MELAHA Sarajevo	31.12.2016.	Baker Tilly Re Opinion d.o.o. Sarajevo	8.3.2017.	Oslobođenje 28.4.2017.	NEOKVALIFICIRANO IZVJEŠĆE	nema
4.	MKF MI-BOSPO Tuzla	31.12.2016.	Deloitte d.o.o. Sarajevo	21.4.2017.	Oslobođenje 24.5.2017.	NEOKVALIFICIRANO IZVJEŠĆE	nema
5.	MKF MIKRA Sarajevo	31.12.2016.	Deloitte d.o.o. Sarajevo	4.4.2017.	Dnevni avaz 28.4.2017.	NEOKVALIFICIRANO IZVJEŠĆE	nema
6.	MKF MIKRO ALDI Goražde	31.12.2016.	Baker Tilly Re Opinion d.o.o. Sarajevo	3.3.2017.	Oslobođenje 27.4.2017.	NEOKVALIFICIRANO IZVJEŠĆE	nema
7.	PARTNER MKF Tuzla	31.12.2016.	KPMG B-H d.o.o. Sarajevo	18.4.2017.	Oslobođenje 18.5.2017.	NEOKVALIFICIRANO IZVJEŠĆE	nema
8.	MKF SANI Zenica	31.12.2016.	Reviform d.o.o. Sarajevo	10.5.2017.	Oslobođenje 27.5.2017.	NEOKVALIFICIRANO IZVJEŠĆE	nema

NEOKVALIFICIRANA IZVJEŠĆA UZ ISTICANJE ČINJENICA

9.	MKF EKI Sarajevo	31.12.2016.	Deloitte d.o.o. Sarajevo	31.3.2017.	Oslobodenje 28.4.2017.	NEOKVALIFICIRANO IZVJEŠĆE	<i>Isticanje činjenica</i> , bez kvalificiranja mišljenja vanjski revizor je skrenuo pažnju na Napomenu 17. koja opisuje činjenicu da su obveze po kreditu od strane VisionFund International dospjele 31. prosinca 2016., te s obzirom na stav Agencije za bankarstvo FBiH, na datum izvješća nije izvršena otplata istih. Uprava Fondacije je izvijestila VisionFund International i Agenciju za bankarstvo FBiH o prethodno navedenom i stav Uprave je da ove okolnosti neće imati negativan utjecaj na likvidnost, solventnost i poslovanje Fondacije.
10.	LOK MKF Sarajevo	31.12.2016.	KPMG B- H d.o.o. Sarajevo	5.5.2017.	Oslobodenje 29.5.2017.	NEOKVALIFICIRANO IZVJEŠĆE	<i>Naglašene činjenice</i> , bez izražavanja rezerve na mišljenje vanjski revizor je skrenuo pažnju na Bilješku 2(b) koja ukazuje da se Fondacija ne pridržava uvjeta zaduženja za kredit u iznosu od 7.911 tisuća KM i ima ostale obveze u ukupnom iznosu od 2.371 tisuća KM koje dopijevaju unutar 12 mjeseci od datuma izvještavanja, a za koju Fondacija nema usklađenu ročnost. Nadalje, vanjski revizor je skrenuo pažnju na činjenicu da Fondacija nije bila usklađena s određenim regulatornim zahtjevima propisanim od strane Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, te da navedene okolnosti ukazuju na to da postoji značajna neizvjesnost koja stvara značajnu sumnju vezano za sposobnost Fondacije da nastavi poslovati po načelu vremenske neograničenosti poslovanja.
11.	MKF SUNRISE Sarajevo	31.12.2016.	Deloitte d.o.o. Sarajevo	10.4.2017.	Oslobodenje 5.5.2017.	NEOKVALIFICIRANO IZVJEŠĆE	<i>Isticanje činjenice</i> , vanjski revizor je skrenuo pažnju na Napomenu 24. koja opisuje da Fondacija nije ispoštovala zahtjev regulatora u pogledu limita fiksne aktive od 10% u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirana sredstva, te je navedeno da je, imajući u vidu da je zahtjev regulatora u pogledu ovog limita za 2015. godinu iznosio 15,23%, a za 2016. godinu 13,32%, evidentan trend smanjenja navedenog pokazatelja. Uprava je o ovoj činjenici redovno obavještavala Agenciju za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i nije upoznata s okolnostima ili informacijama da će neispunjenje ovog zahtjeva imati materijalno negativne posljedice na ukupnu financijsku poziciju Fondacije.

MIŠLJENJE S REZERVOM

12.	PRVA ISLAMSKA MKF Sarajevo	31.12.2016.	Revik d.o.o. Sarajevo	15.4.2017.	Dnevni avaz 24.5.2017.	<p><i>Osnova za mišljenje s rezervom</i> - Fondacija nema minimalan iznos temeljnog kapitala od 50.000 KM koji je potreban za poslovanje MKF, sukladno Zakonu o mikrokreditnim fondacijama.</p> <p>MIŠLJENJE S REZERVOM - Prema mišljenju vanjskog revizora, osim mogućih efekata kao posljedica iznesenog u paragrafu "Osnova za mišljenje s rezervom", finansijski izvještaji prikazuju realno i objektivno, u svim materijalno značajnim stavkama, finansijski položaj Fondacije na dan 31. prosinca 2016., rezultate poslovanja i promjene u novčanom toku za godinu koja je tada završila, sukladno Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja prilagođenim u skladu s regulatornim zahtjevima Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine.</p>	<p><i>Isticanje činjenica</i>, bez kvalifikacije mišljenja, vanjski revizor je skrenuo pažnju na Napomenu 1c koja opisuje da su finansijski izvještaji pripremljeni po pretpostavkom neograničenosti poslovanja što podrazumijeva da će Fondacija biti sposobna realizirati potraživanja i podmiriti obveze u normalnom tijeku poslovanja. Fondacija kontinuirano ostvaruje značajne gubitke što je imalo za posljedicu smanjenje temeljnog kapitala Fondacije ispod zakonskog minimuma po Zakonu o mikrokreditnim organizacijama. Navedeno ukazuje na značajnu neizvjesnost i sumnju u sposobnost Fondacije da nastavi s neograničenim poslovanjem. Fondacija je u zabilješkama uz finansijske izvještaje objavila da se kapital povećao i da je predložen i usvojen sanacijski plan za povećanje kategorije kapitala kroz razdoblje od 5 godina. Bez kvalifikacije mišljenja vanjski revizor je skrenuo pažnju na Napomenu 16 koja daje pregled općih uvjeta poslovanja koje Fondacija nije ispunila u skladu s člankom 16. Odluke o ostalim općim uvjetima poslovanja Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine.</p>
-----	---------------------------------------	--------------------	--------------------------	------------	---------------------------	--	---

Prilog 4.

BILANCA STANJA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2016.	%	30.6.2017.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	22.227	6	27.344	6	123
1a)	Gotov novac i nekamatonsni računi depozita	11.698	3	18.194	4	156
1b)	Kamatonsni računi depozita	10.529	3	9.150	2	87
2.	Plasmani bankama	733	0	350	0	48
3.	Kredit	349.791		344.300		98
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	3.193		3.061		96
3b)	Neto krediti (3-3a)	346.598	85	341.239	84	98
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	28.734	7	28.541	7	99
5.	Dugoročne investicije	3.061	1	3.061	1	100
6.	Ostala aktiva	6.008	1	7.264	2	121
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	182		186		102
8.	UKUPNO AKTIVA	407.179	100	407.613	100	100
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	73.903	18	78.752	19	107
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	105.905	26	94.720	23	89
11.	Ostale obveze	23.258	6	20.591	5	89
12.	UKUPNO OBVEZE	203.066	50	194.063	47	96
13.	Donirani kapital	45.851		45.851		100
14.	Temeljni kapital	3.820		3.820		100
15.	Višak prihoda nad rashodima	213.906		223.356		104
15a)	za prethodne godine	199.850		214.042		107
15b)	za tekuću godinu	14.056		9.314		66
16.	Manjak prihoda nad rashodima	61.308		61.288		100
16a)	za prethodne godine	61.268		61.234		100
16b)	za tekuću godinu	40		54		135
17.	Ostale rezerve	1.844		1.811		98
18.	UKUPNO KAPITAL	204.113	50	213.550	53	105
19.	UKUPNO PASIVA	407.179	100	407.613	100	100
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	115.263		112.807		98
	- komisioni poslovi	367		366		100

Prilog 5.

BILANCA STANJA MKD

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2016.	%	30.6.2017.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	4.496	14	2.822	5	63
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	4.496	14	2.822	5	63
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kredit	28.081		51.797		184
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	176		246		140
3b)	Neto krediti (3-3a)	27.905	85	51.551	93	185
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	115	0	250	1	217
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	455	1	795	1	175
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	9		14		156
8.	UKUPNO AKTIVA	32.962	100	55.404	100	168
PASIVA						
9.	Obveze po uzetim kratkoročnim kreditima	5.549	17	12.648	23	228
10.	Obveze po uzetim dugoročnim kreditima	22.551	68	36.572	66	162
11.	Ostale obveze	1.337	4	2.367	4	177
12.	UKUPNO OBVEZE	29.437	89	51.587	93	175
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Temeljni kapital	600		600		100
15.	Emisioni ažio	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	1.016		1.308		129
16a)	prethodnih godina	331		1.017		307
16b)	tekuće godine	685		291		42
17.	Zakonske rezerve	1.909		1.909		100
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	UKUPNO KAPITAL	3.525	11	3.817	7	108
20.	UKUPNO PASIVA	32.962	100	55.404	100	168
IZVANBILANČNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	220		308		140
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 6.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.6.2016.	%	Za razdoblje 1.1. - 30.6.2017.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	17	0	9	0	53
1.2.	Kamate na plasmane bankama	1	0	1	0	100
1.3.	Kamate na kredite	32.367	98	33.403	98	103
1.4.	Ostali financijski prihodi	570	2	677	2	119
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	32.955	100	34.090	100	103
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	4.479	91	4.087	91	91
2.2.	Ostali financijski rashodi	420	9	397	9	95
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	4.899	100	4.484	100	92
3.	Neto financijski prihodi (1.5. - 2.3.)	28.056		29.606		106
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	3.745	91	3.800	89	101
4.2.	Ostali operativni prihodi	379	9	471	11	124
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	4.124	100	4.271	100	104
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	18.631	66	18.295	65	98
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	5.327	19	5.540	20	104
5.3.	Ostali operativni troškovi	4.115	15	4.116	15	100
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	28.073	100	27.951	100	100
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	2.233		1.967		88
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	1.874		3.959		211
8.	Izvanredni prihodi	5.575		5.870		105
9.	Izvanredni rashodi	411		373		91
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	7.038		9.456		134

Prilog 7.

RAČUN DOBITI I GUBITKA MKD

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za razdoblje 1.1. - 30.6.2016.	%	Za razdoblje 1.1. - 30.6.2016.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I.	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	1.657	100	3.240	100	196
1.4.	Ostali finansijski prihod	1	0	4	0	400
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	1.658	100	3.244	100	196
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	557	96	959	93	172
2.2.	Ostali finansijski rashodi	22	4	72	7	327
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	579	100	1.031	100	178
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	1.079		2.213		205
II.	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	115	92	248	90	216
4.2.	Ostali operativni prihodi	10	8	28	10	280
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	125	100	276	100	221
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	458	79	1.418	69	310
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	30	5	379	19	1.263
5.3.	Ostali operativni troškovi	95	16	254	12	267
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	583	100	2.051	100	352
6.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	176		177		101
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	445		261		59
8.	Izvanredni prihodi	5		34		680
9.	Izvanredni rashodi	3		4		133
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	447		291		65
11.	POREZ	0		0		n/a
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	447		291		65

Prilog 8.

PREGLED DONIRANIH SREDSTAVA MKF stanje na dan 30. 6. 2017.

000 KM

Rb.	Naziv donator	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	LOK MKF Sarajevo	MKF MELAHA Sarajevo	MKF ML-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MIKRO ALDI Gorazde	PARTNER MKF Tuzla	PRVA ISLAMSKA MKF	MKF SUNRISE Sarajevo	UKUPNO
Donacije za kreditni fond		6.326	5.891	4.639	0	3.354	4.070	804	16.561	2.265	1.940	45.850
1.	Mercy Corps								10.091			10.091
2.	USAID	3.046		543					3.046			6.635
3.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891									5.891
4.	LIP			1.479		947			675		1.214	4.315
5.	CRS						4.070					4.070
6.	UNHCR			1.198		479		200	1.229		613	3.719
7.	Islamic Relief WW, Predstavništvo Sarajevo									2.265		2.265
8.	UNDP	1.932		153					59			2.144
9.	UMCOR			637		377			317			1.331
10.	IRC					371			805			1.176
11.	SIDA Housing	1.080										1.080
12.	Women's World Banking PRM/USA State Department			577		1.034						1.034
14.	OXFAM							500				500
15.	EZE, Njemačka								339			339
16.	USDA Know-How Project	237										237
17.	Church World Service					146						146
18.	Ostalo	31		52				104			113	300
Donacije za osnovna sredstva		8	0	286	0	12	235	80	229	0	85	935
19.	Unipromet						235					235
20.	Mercy Corps								229			229
21.	Nedžad Beglerović			102								102
22.	NOVIB							80				80
23.	EBRD										75	75
24.	Ostalo	8		184		12					10	214
Donacije za operativne troškove		1.019	874	2.810	500	1.344	17	146	2.557	0	711	9.978
25.	LIP			1.515					201		711	2.427
26.	USAID					1.344			591			1.935
27.	CHF		874									874
28.	Mercy Corps								808			808
29.	SIDA Housing	748										748
30.	PM			556								556
31.	BCT			519								519
32.	JKPHD La Benevolencija				500							500
33.	KfW								498			498
34.	NBR			220								220
35.	UNHCR								176			176
36.	EFSE	26						1	99			126
37.	NOVIB							110				110
38.	EBRD	105							1			106
39.	IFC	104										104
40.	Ostalo	36					17	35	183			271
UKUPNO DONIRANI KAPITAL		7.353	6.765	7.735	500	4.710	4.322	1.030	19.347	2.265	2.736	56.763

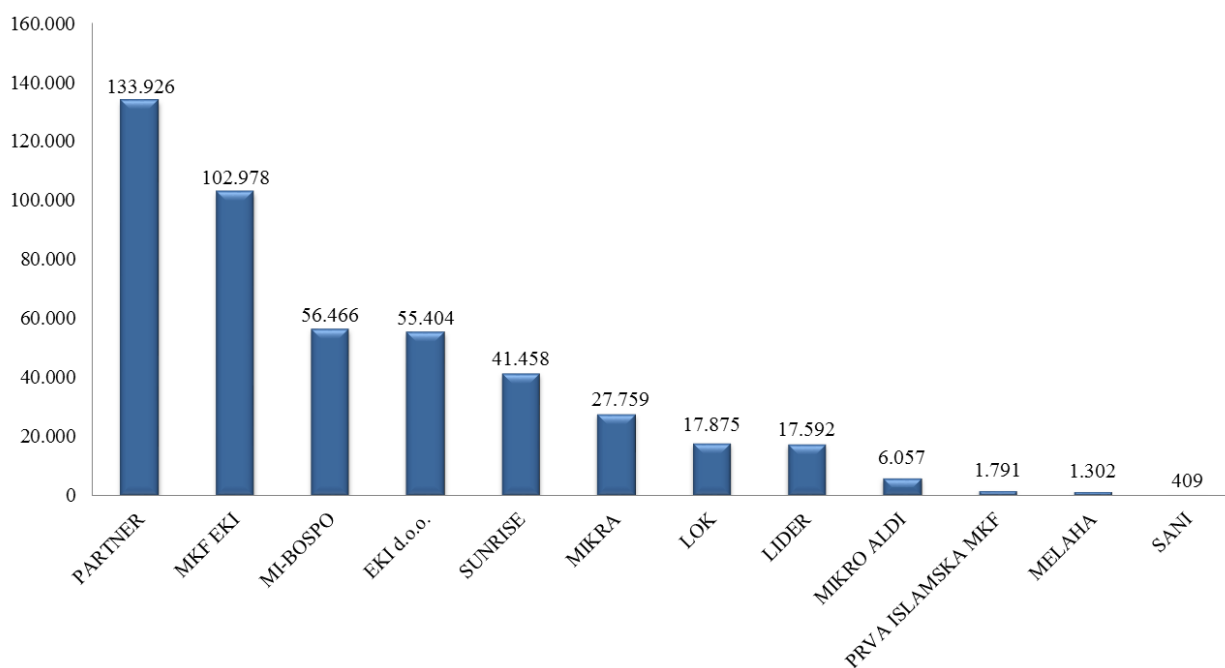
Prilog 9.

GRAFIKONI – OSTALI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO

- Grafikon 21. Iznos aktive MKO na dan 30. 6. 2017. u 000 KM
- Grafikon 22. Iznos bruto portfelja MKO na dan 30. 6. 2017. u 000 KM
- Grafikon 23. Iznos obveza po uzetim kreditima MKO na dan 30. 6. 2017. u 000 KM
- Grafikon 24. Iznos kapitala MKO na dan 30. 6. 2017. u 000 KM
- Grafikon 25. Iznos doniranog kapitala (po izvješćima) MKO na dan 30. 6. 2017. u 000 KM
- Grafikon 26. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za razdoblje 1. 1.- 30. 6.2017. u 000 KM
- Grafikon 27. Operativna održivost MKO u razdoblju 1.1. - 30.6.2017.
- Grafikon 28. Broj zaposlenih u MKO na dan 30. 6. 2017.
- Grafikon 29. Broj organizacijskih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 30. 6. 2017.
- Grafikon 30. Broj aktivnih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 30. 6. 2017.
- Grafikon 31. Broj otpisanih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 30. 6. 2017.
- Grafikon 32. Iznos kredita u 000 KM otpisanih u razdoblju 1. 1.-30. 6.2017.
- Grafikon 33. Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM u razdoblju 1.1. - 30.6.2017.
- Grafikon 34. Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM sa stanjem na dan 30. 6. 2017.
- Grafikon 35. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfelj MKO na dan 30. 6. 2017.
- Grafikon 36. Portfelj u riziku preko 30 dana na dan 30. 6. 2017.
- Grafikon 37. Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 30. 6. 2017.
- Grafikon 38. Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u MKO za razdoblje 1.1. - 30.6.2017.
- Grafikon 39. Prosječna mjesečna primanja višeg menadžmenta u MKO za razdoblje 1.1. - 30.6.2017.
- Grafikon 40. Prosječna mjesečna primanja kreditnih službenika u MKO za razdoblje 1.1. - 30.6.2017.
- Grafikon 41. Iznos ukupnih isplata mikrokredita u II. kvartalu 2017. godine u 000 KM
- Grafikon 42. Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite prema izvješćima MKO u II. kvartalu 2017. godine
- Grafikon 43. Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite prema izvješćima MKO u II. kvartalu 2017. godine
- Grafikon 44. Prosječne ponderirane EKS na dugoročne kredite prema izvješćima MKO u II. kvartalu 2017. godine

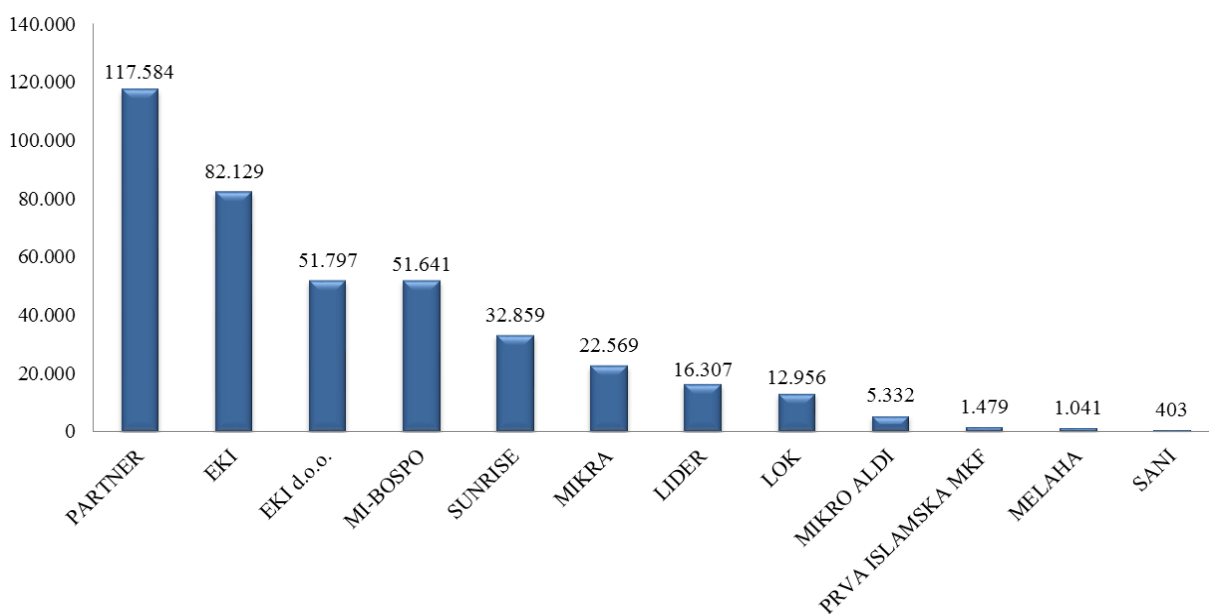
Grafikon 21.

Iznos aktive MKO na dan 30.06.2017. godine u 000 KM

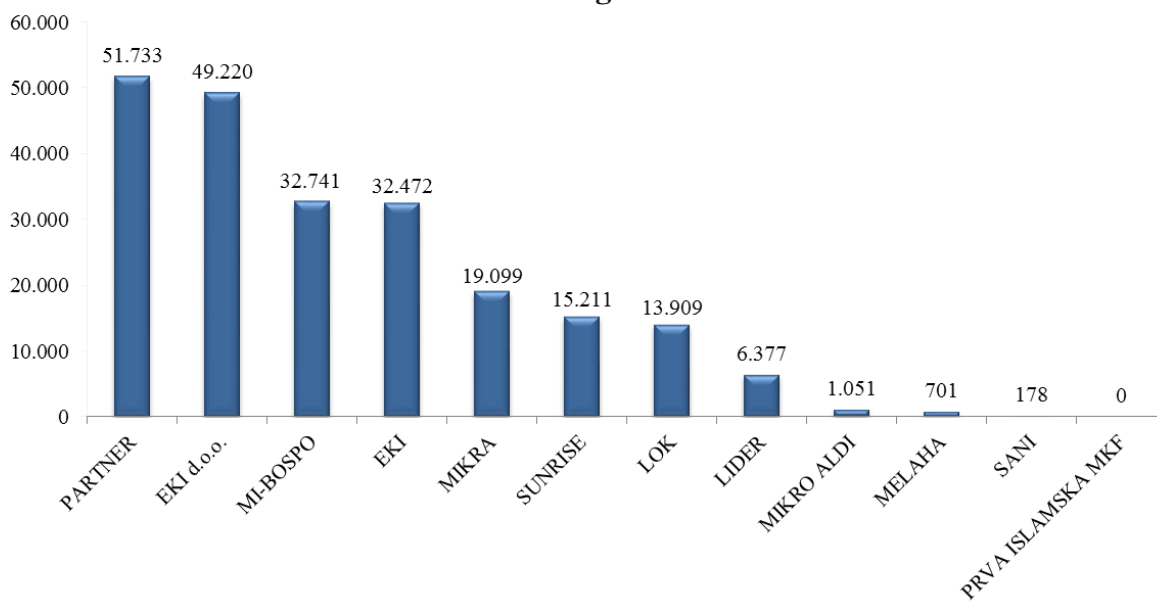
Grafikon 22.

Iznos bruto portfelja MKO na dan 30.06.2017. godine u 000 KM

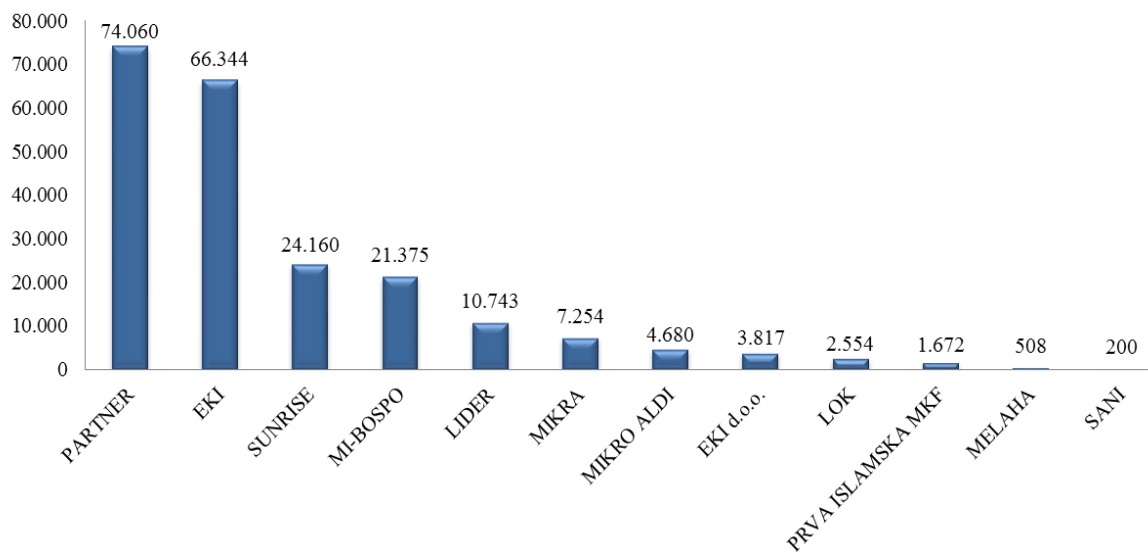
Grafikon 23.

**Iznos obaveza po uzetim kreditima MKO
na dan 30.06.2017. godine u 000 KM**

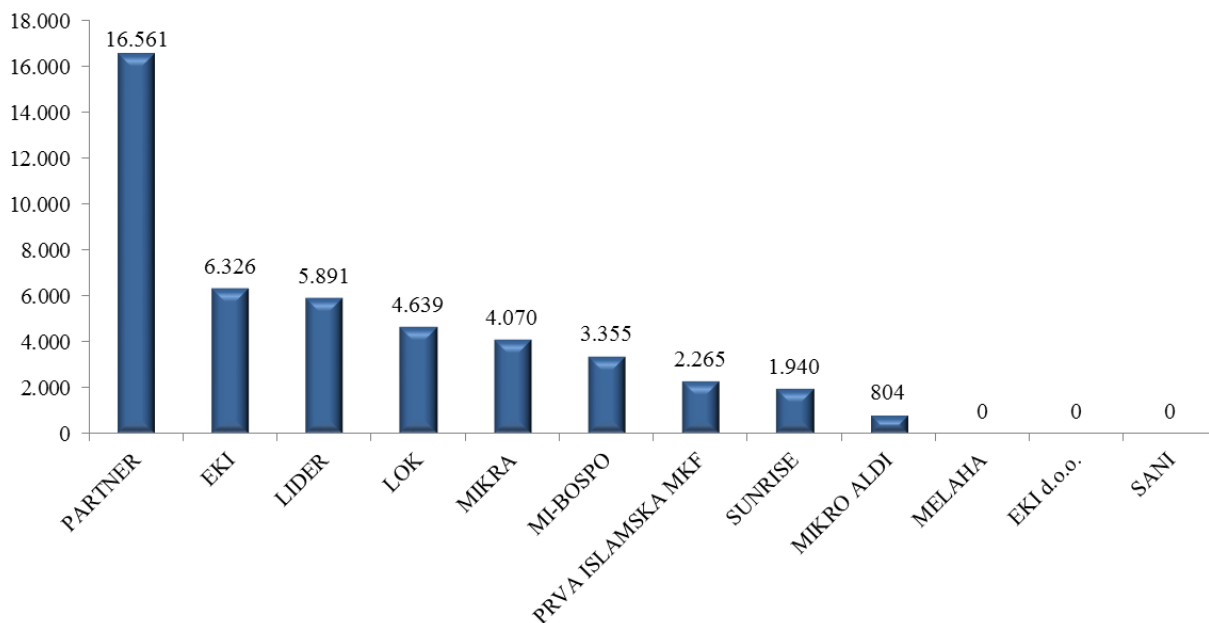
Grafikon 24.

Iznos kapitala MKO na dan 30.06.2017. godine u 000 KM

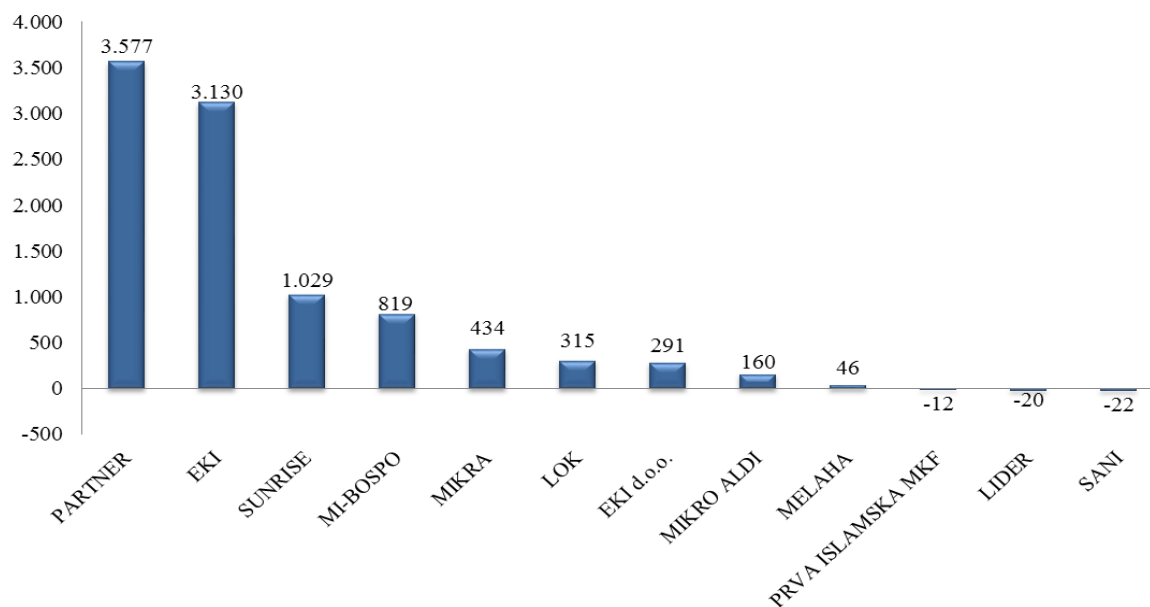
Grafikon 25.

**Iznos doniranog kapitala (prema izvještajima) MKO
na dan 30.06.2017. godine u 000 KM**

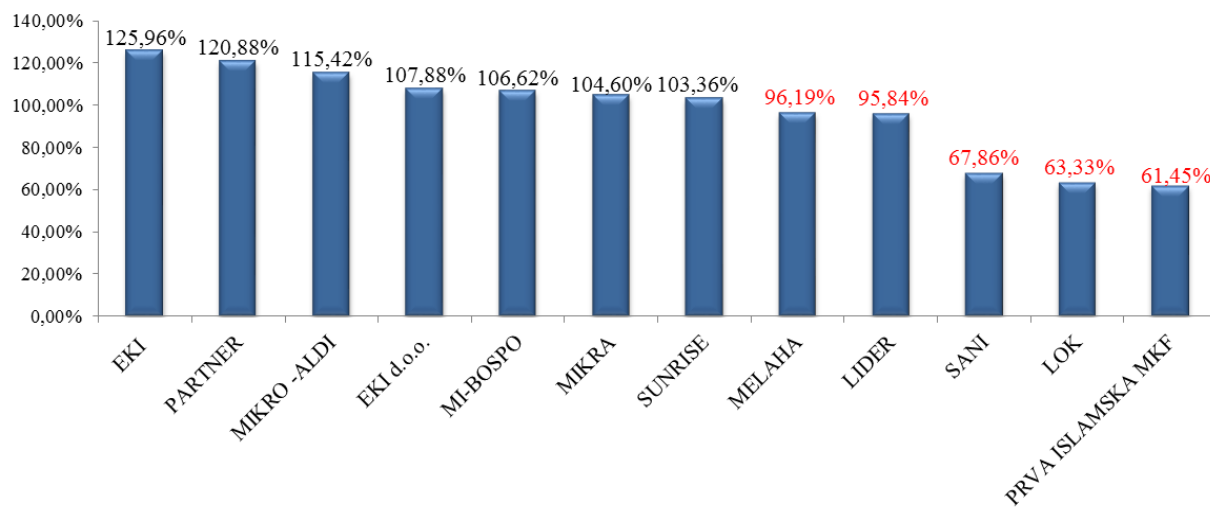
Grafikon 26.

**Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto
dobit/gubitak MKD
za period 01.01.-30.06.2017. godine u 000 KM**

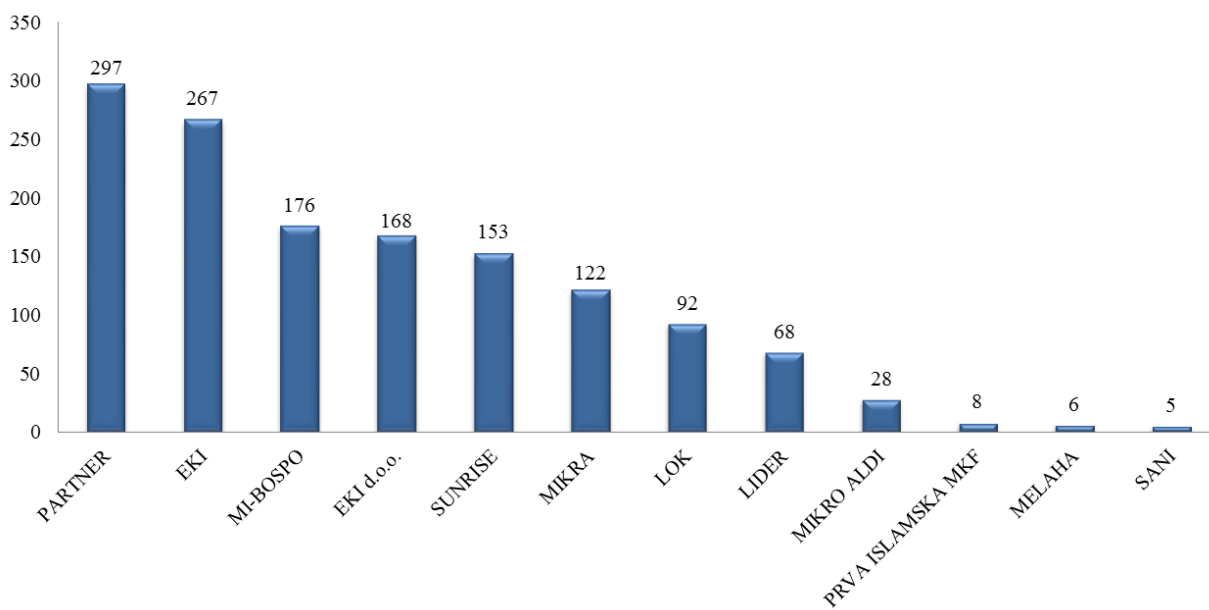
Grafikon 27.

Operativna održivost MKO u periodu 01.01.-30.06.2017. godine

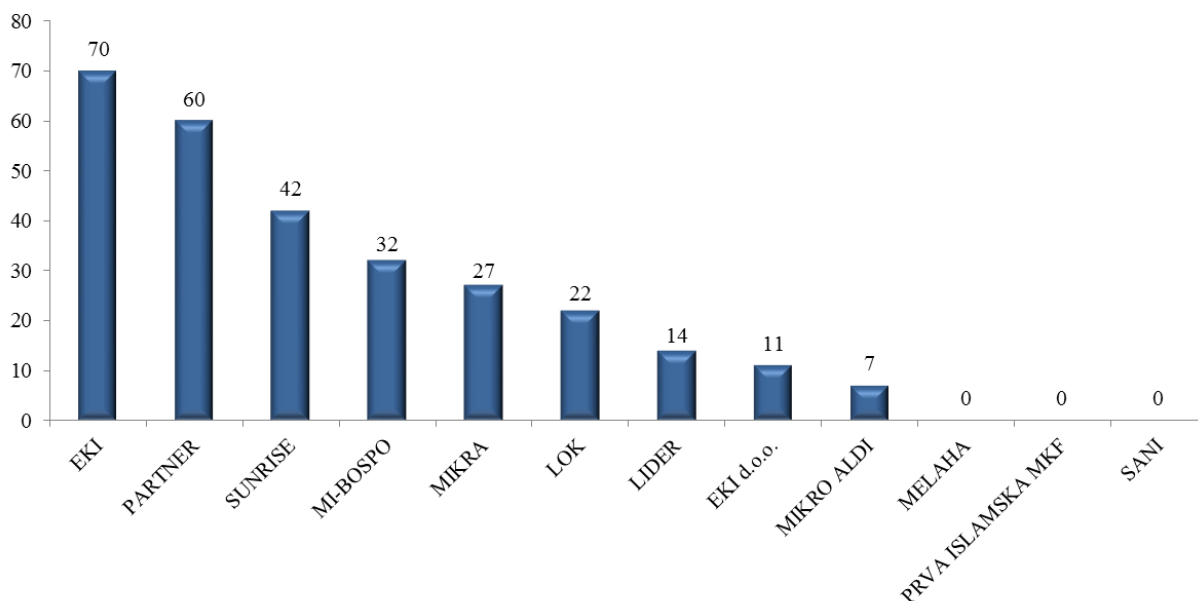
Grafikon 28.

Broj zaposlenih u MKO na dan 30.06.2017. godine

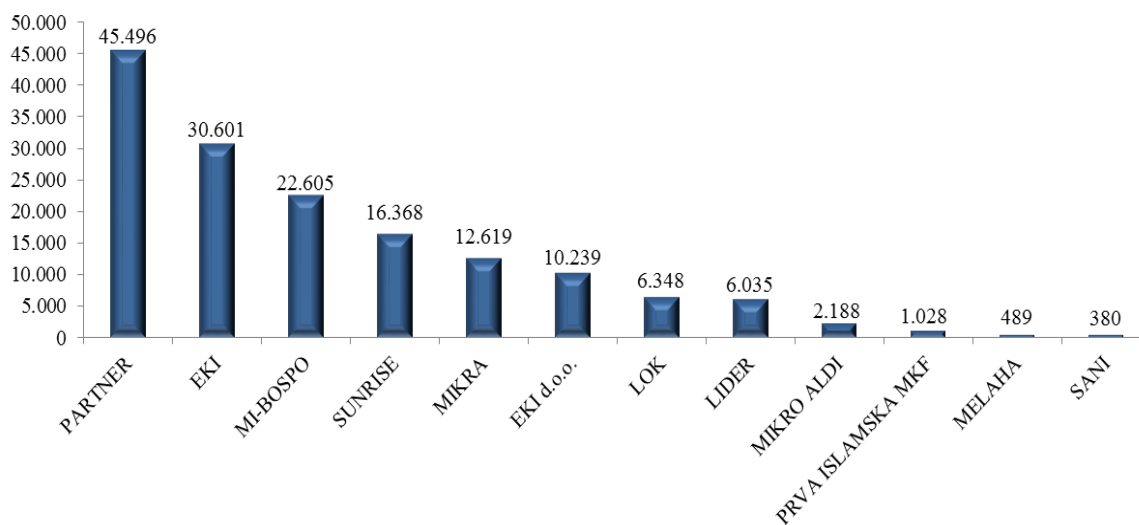
Grafikon 29.

**Broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH
na dan 30.06.2017. godine**

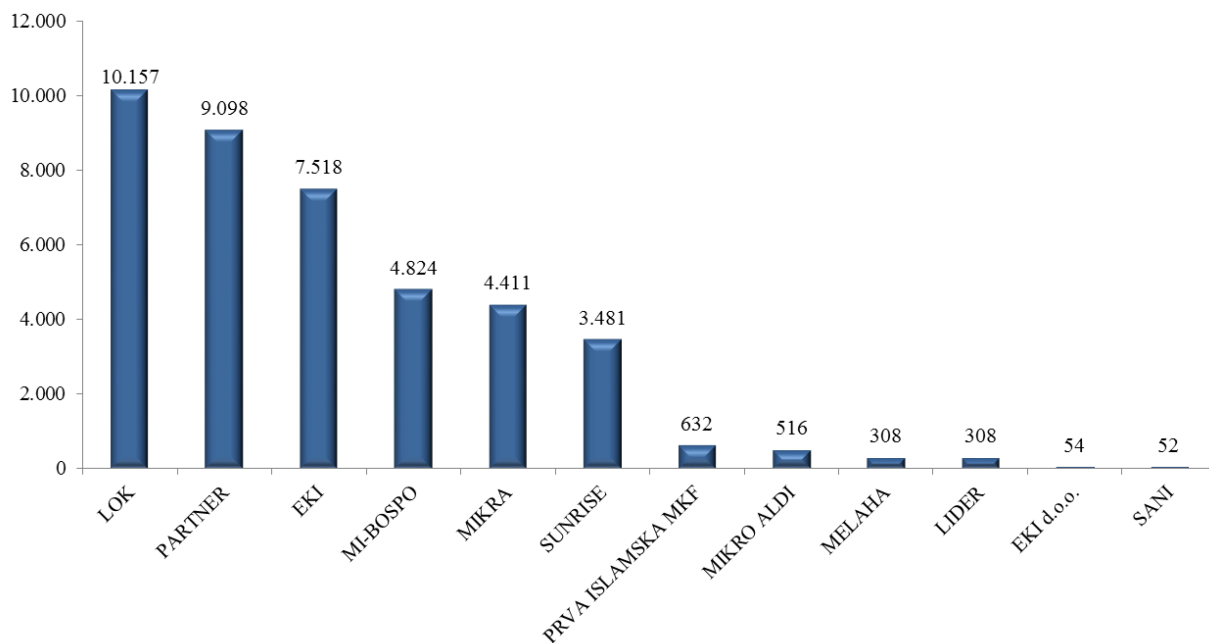
Grafikon 30.

**Broj aktivnih kreditnih partija MKO
sa stanjem na dan 30.06.2017. godine**

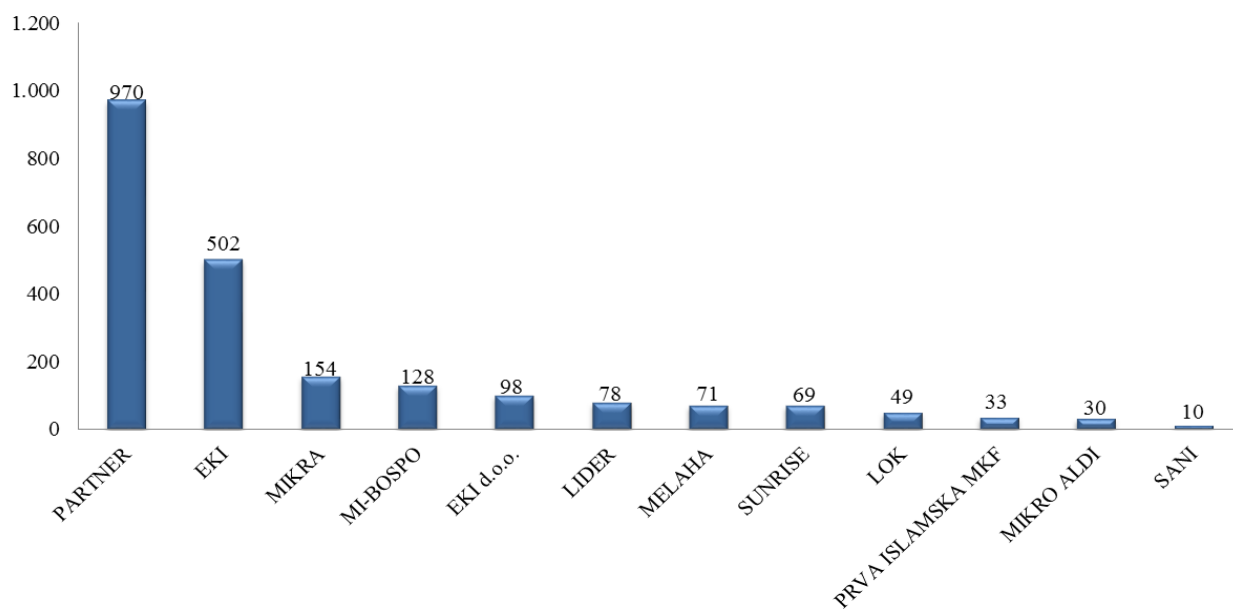
Grafikon 31.

**Broj otpisanih kreditnih partija MKO
evidentiranih u vanbilansu na dan 30.06.2017. godine**

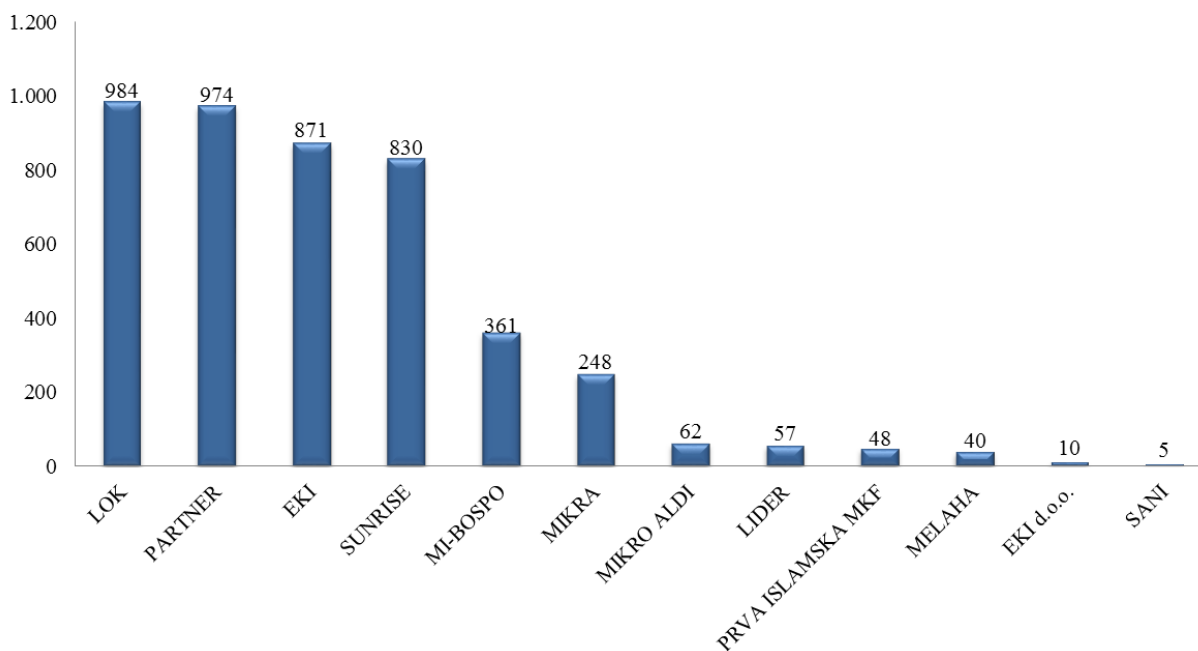
Grafikon 32.

**Iznos kredita u 000 KM otpisanih
u periodu 01.01.-30.06.2017. godine**

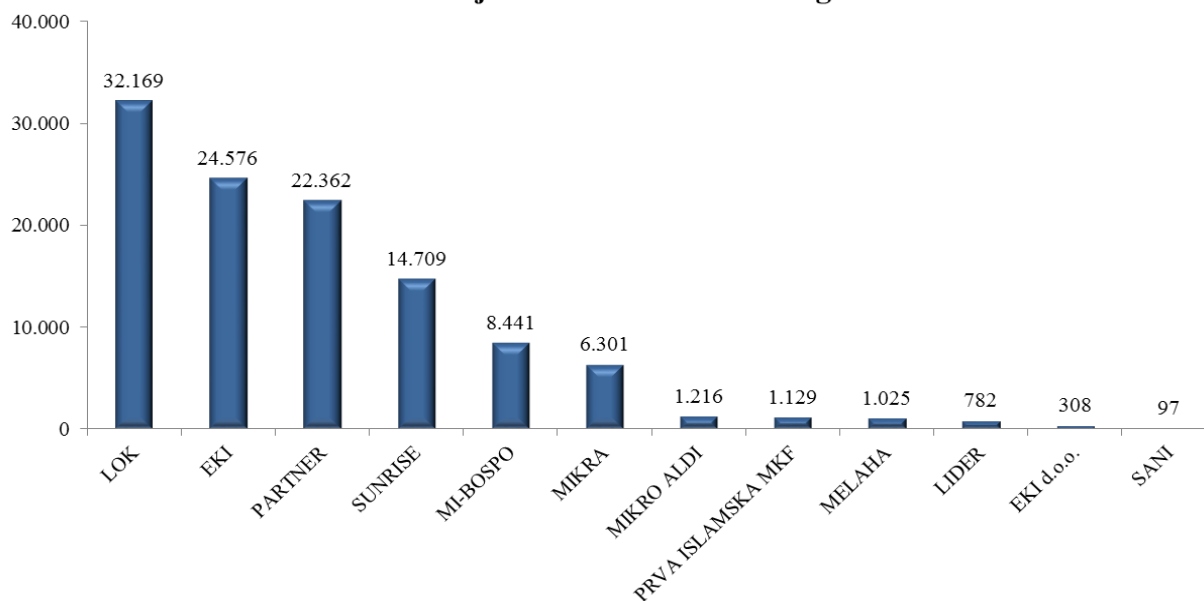
Grafikon 33.

**Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM
u periodu 01.01.-30.06.2017. godine**

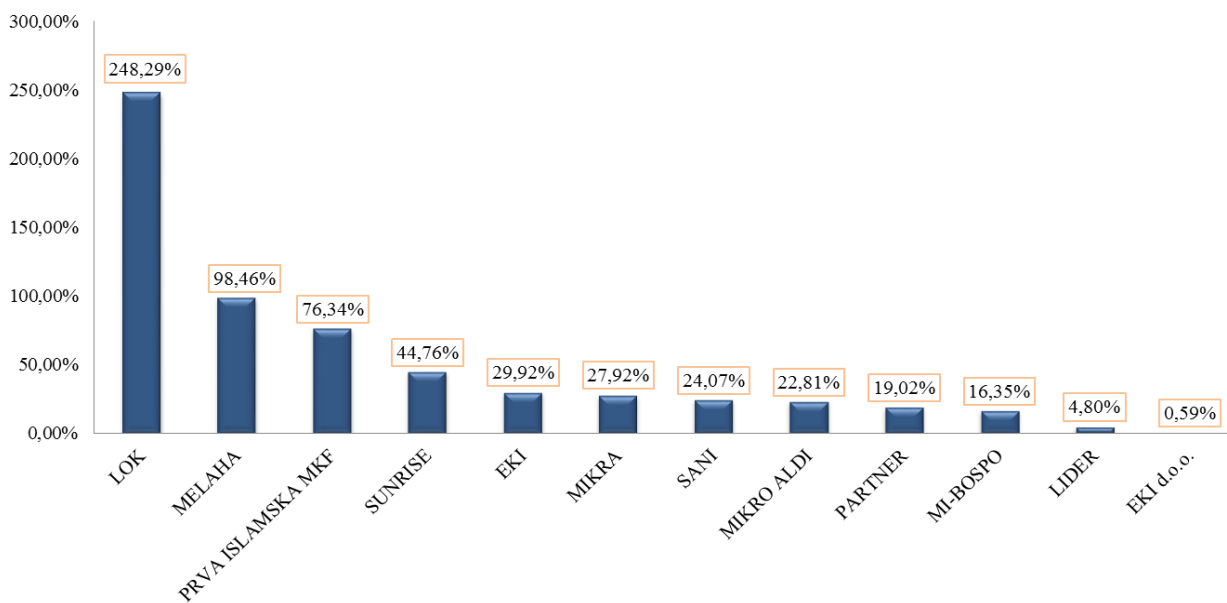
Grafikon 34.

**Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM
sa stanjem na dan 30.06.2017. godine**

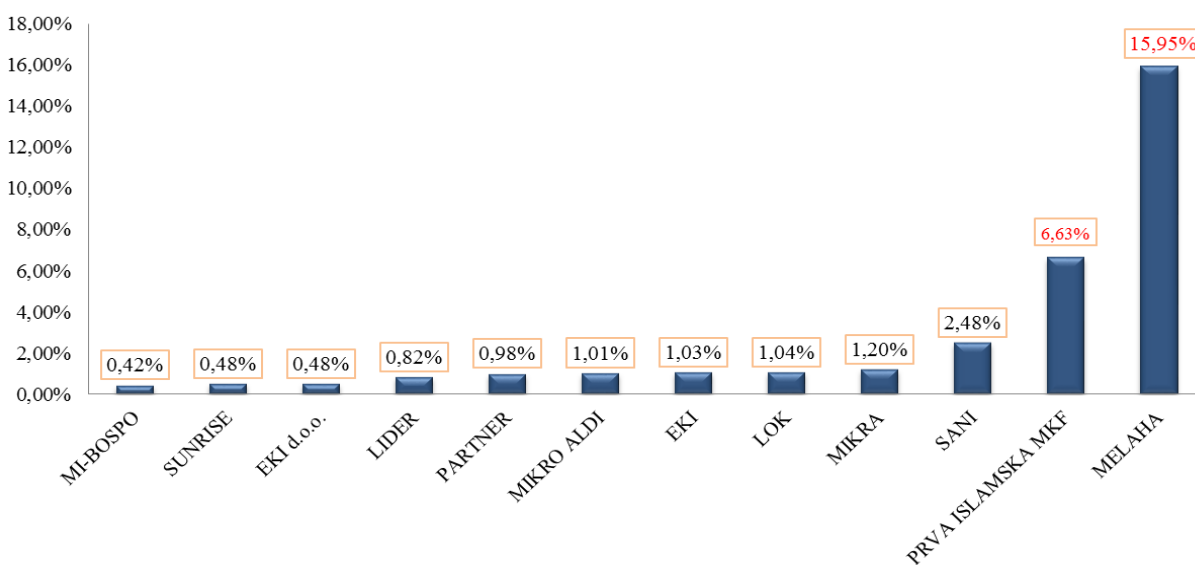
Grafikon 35.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na ukupan bruto portfolio MKO na dan 30.06.2017. godine

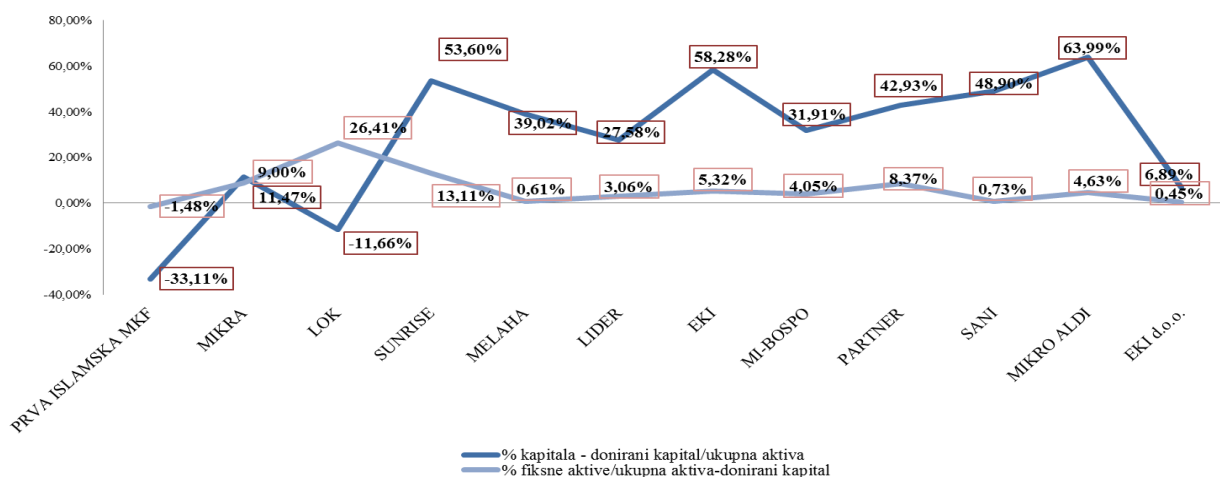
Grafikon 36.

Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 30.06.2017. godine

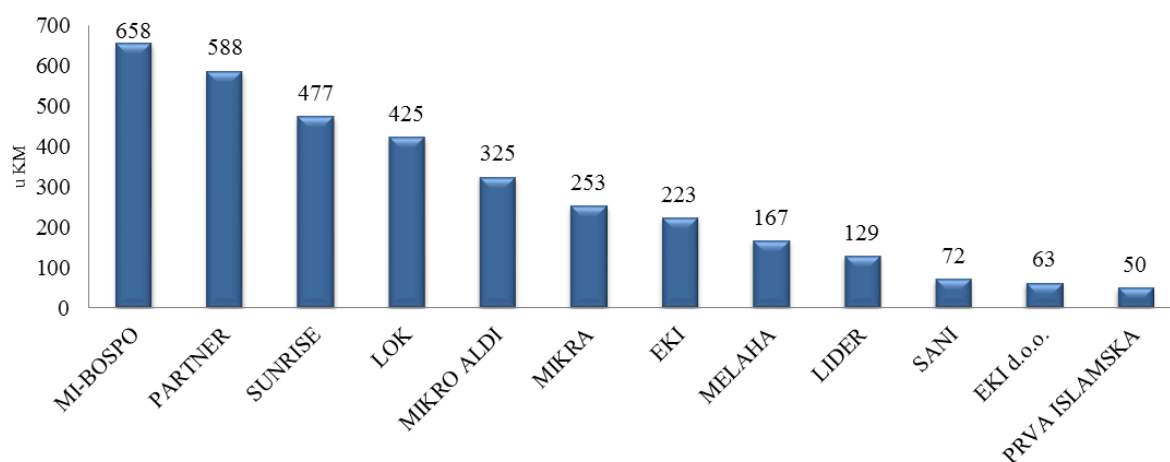
Grafikon 37.

**Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu
na dan 30.06.2017. godine**

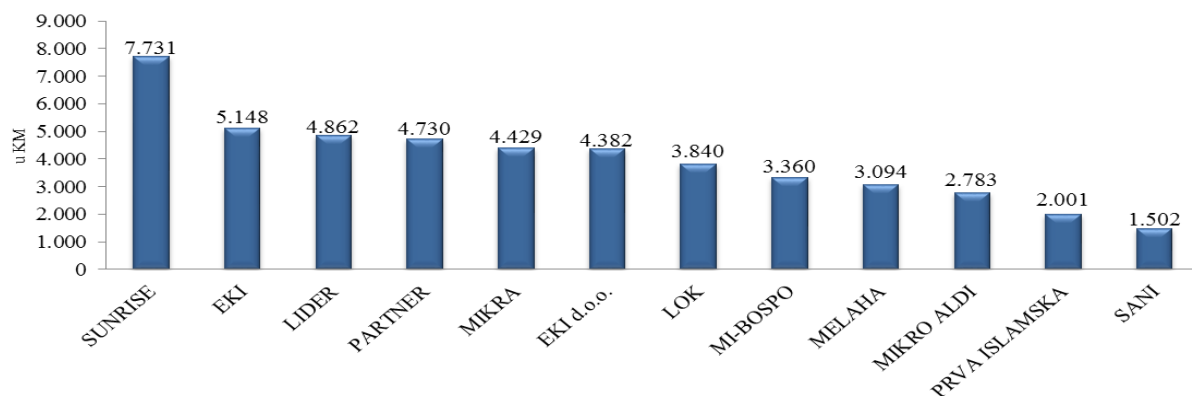
Grafikon 38.

**Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u
MKO za period 01.01.-30.06.2017. godine**

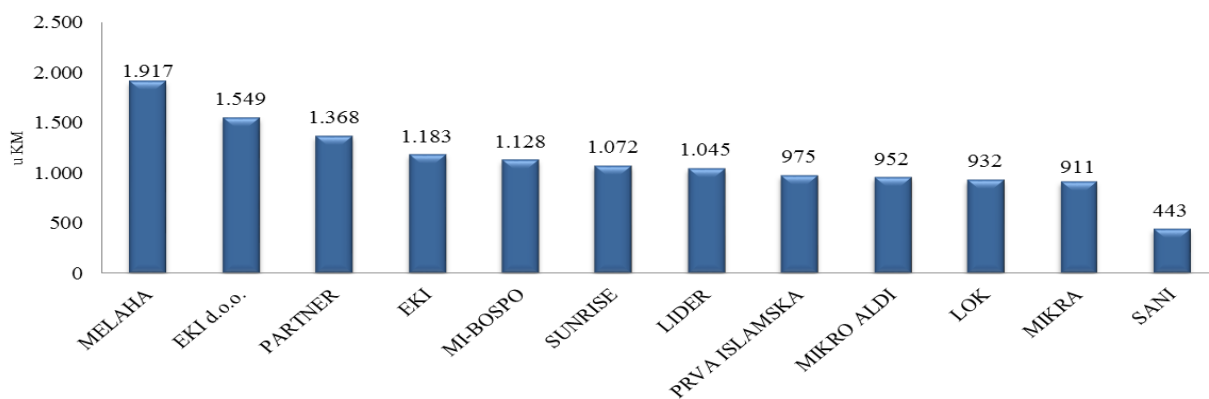
Grafikon 39.

**Prosječna mjesečna primanja višeg menadžmenta u MKO za period
01.01.-30.06.2017. godine**

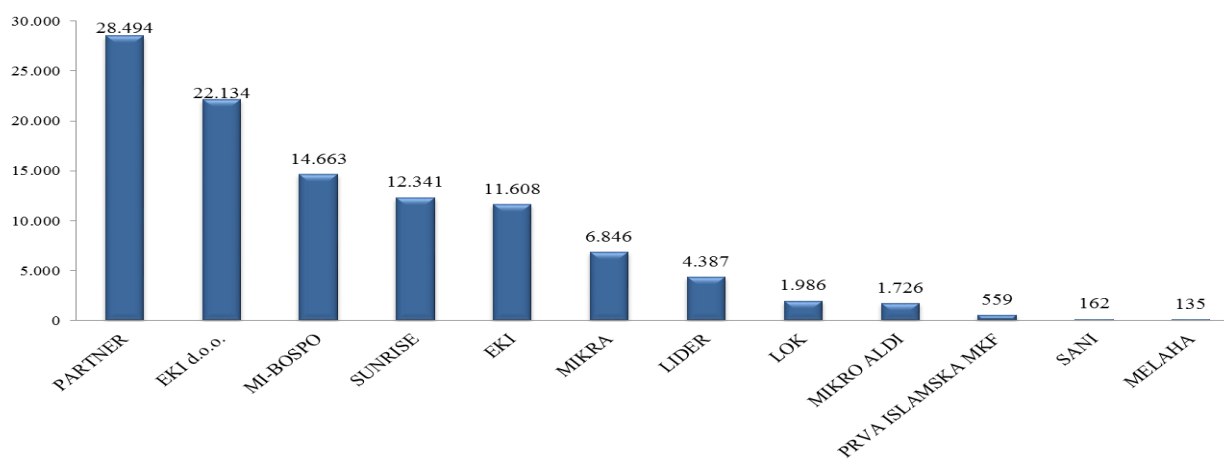
Grafikon 40.

Prosječna mjesečna primanja kreditnih službenika u MKO za period 01.01.-30.06.2017. godine

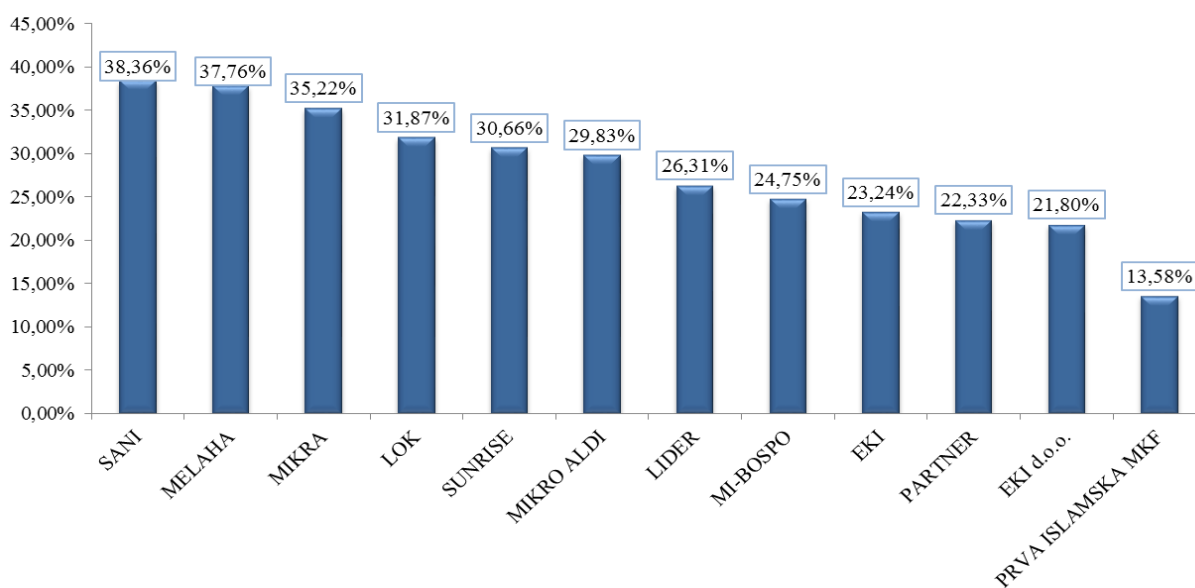
Grafikon 41.

Iznos ukupnih isplata mikrokredita u II kvartalu 2017. godine u 000 KM

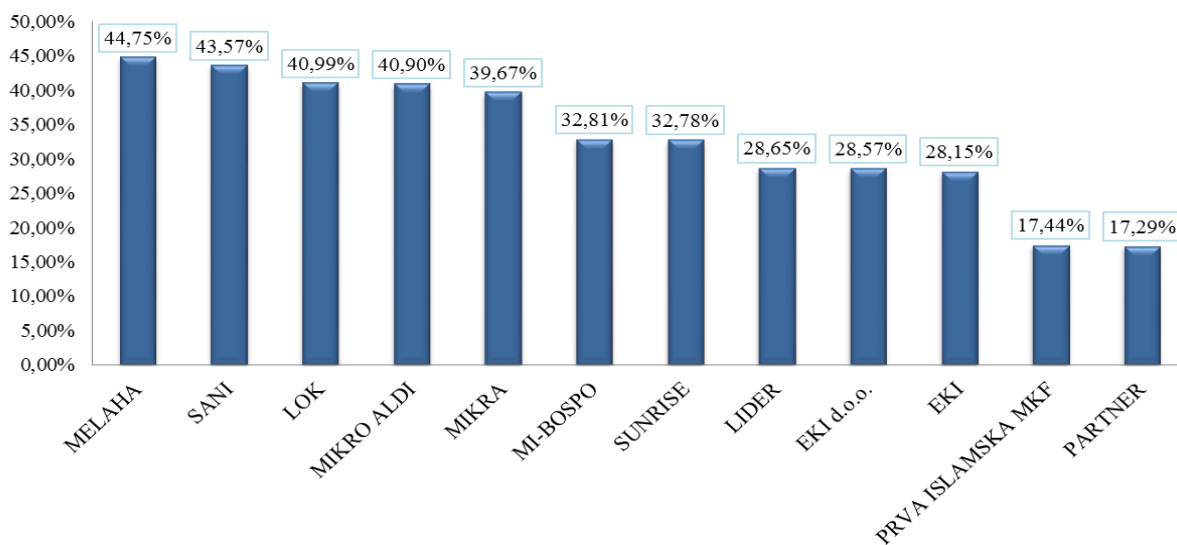
Grafikon 42.

Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite prema izvještajima MKO u II kvartalu 2017. godine

Grafikon 43.

**Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite
prema izvještajima MKO u II kvartalu 2017. godine**

Grafikon 44.

**Prosječne ponderirane na dugoročne kredite
prema izvještajima MKO u II kvartalu 2017. godine**

